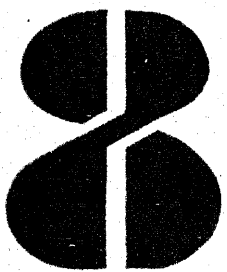

U

LIÖPILAS LEHT

MIHKLIKUUL 1934

Athena Café

TELEFON 403

TANTS LAUP. JA PÜHAP. KELLA 1/29—1/211

Central Café

TELEFON 358

MUUSIKA KELLA 12—2 JA 1/26—1/28

TANTS IGAPÄEV KELLA 1/29—1/211

Pagari-, kondiitri-
äri ja kohvik

J. Liim

TARTUS - RIIA 11
TELEF. 9 36

PÜSIV HEADUS
PEEN MAITSE
ALATI UUDISED

PARIM JA SOOD-
SAIM OSTUKOHT
ÜLIÕPILASORGANISATSIOONIDELE

Kõigile tuntud headuses

naisterahva käekotte
portfelle
koolitarbeid
reisukohvreid
kunstkäsitöid

naha lõikes ja voolis
soovitab rikkalikus
valikus võistlemata
odavate hindadega

O. Zimmermann

Üliõpilastele eriline
hinnaalandus!

Tartus, Suurturg 4
Tallinnas, Harju 34
Pärnus, Rütli t. 41

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

TUHAT UUDISASUNIKKU.

KAS JÄTKUB RUUMI KÕIGILE? KÜSIVAD KARTUSES AKADEEMILISED „SUURMAAPI-DAJAD“, „RENTNIKUD“, KUI KA „POPSID“ ÄÄREMAIL. IGAÜKS OMA HALEDAST SÜDAMEST JA ISIKLIKEST HUVIDEST. KUID UUS-TULNUKAD ISE EI KARDA, SEST NAD TEAVAD, ET ÜHES NENDEGA LAIENEB KA AKADEEMILINE VÄLI JA SELLE MAHTUVUS. KÜLLALTKI LEIDUB VEEL SÕDISMAID NING PALJUDEST KOHTADEST ON ADER JA ÄKE LIIGA KERGETL ÜLE LIBISENUD NING PALJU KIHAD OOTAVAD ÕIGE PEREMEHE KORRALDAVAT KÄTT... TÕSI, RUUMI EI OLE PALJU, KUID NAD TEAVAD SEDA, NEILE JÄTKUB SELLESTKI. EI TARVITSE KURJUS-TADA EGA VIHASTUDA, NAD TAHAVAD PROOVIDA OMA SITKUST JA OSKUST SAAL, KUHU VEEL POLE SUUDETUD KOONDADA OMA JÕUDU EGA SÜVENEDA, KUST ON SAADUD ALLES VÄHE SAAKI. ALMA MATER ON PAKU VEEL HELDE KÕIGILE. KÕIK ON SAANUD TÕOLOA. KÜSIME, KES NAD ON, MIDA NAD OMAVAD, MIS NEIS PEITUB, MILLEGA OLEME RIKASTUNUD NENDE KAUDU: ÜHT VÕIME ÕELDA KOHE, JULGUST JA OPTIMISMI ON NEIS PALJU, SEE ON RÕOMUSTAV. JUST JULGUST JA OPTIMISMI PEAB OLEMA KÜLLUSES NEIS, KES OMETI VAATAMATA KÕIGILE HOIATUSILE NING HÄDALDUSILE ON JULGEND PÜHENDUDA SEESUGUSELE TUMESTATUD TULEVIKU TAOTLUSELE. OMETI KESET KÕIGE PROOSALISEMAT KÕHUMUREDE KÄGINAT LEIDUB SEEVÕRRA SUURT IDEALISMI JA OPTIMISMI...

KAS KUNAGI ON OLNUD SIIS TEISITI? SEE ON IKKA NÕNDA OLNUD. JUPE MEIE ISASID, VANEMAJD VENDI NING ÕDESID ON HOIATATUD EDASI HARIMAST, KUID KEEGI POLE LOOBUND JA IKKA NING IKKA ON JÄTKUND RUUMI. AINULT VANASTI TEGID SEDA MÕISNIK JA PAPP — NÕUD EESTI HARITLANE ISE. EESTLANE JA HARIDUS, EKS OLNUD NEED KAKS MÕISTET NAGU TULI JA VESI, MIS PIDID JÄÄMA IGAVESTI LAHKU. SEEPÄRAST ON NÕUD IGA NOORE ÜLIMAKS

IDEAALIKS KÕRDEM HARIDUS, SEE ON JÕULINE TUNG EESTLASE HINGES. EESTLANE USUB AINULT ISEENNIST, OMA LOOMULIKKU MÕISTUST JA TERTVET INSTINKTI, TA EI VAJA HOOLDAMIST, TAL ON SITKUST NING TUGEVAV TAHET VÕITA SUURI RASKUSI. NEED OMADUSED POLE TEDA KUNAGI PETNUD. KUIGI POLE OLNUD SELGET TULEVIKU-KUJUTLUST NING SILME EES ON OLNUD TUME, OMETI ON TAL OLNUD ÕIGET INSTINKTI JA AIMDUST — TA EI LASE END EKSI-TADA TEISEST EGA HÄVITADA OMI TERVEID INSTINKTE. TA TAHAB VÕIDELDA, LEPPIDA PISKUGA, ET SAAVUTADA SUURT. TEAME, ET MIDA INNUKAMALT MANITSETI ORJAMA PAPP JA MÕISASAKSU, MAALIDES ÕUDSEID PÕRGUPILTE ÄHVARDUSEKS TÕRKUJALE, SEDA SAGEDAMINI PÕLESID PARUNILOSSID JA HOOGSAMALT KASVAS MASSUMEEL.

KAS OLEKSIME SAAVUTANUD OMA ISESEISVUSE JA RIIGI, KUI OLEKS LASTUD HÄABUDA SELLEL TERVEL VÕITLUSE INSTINKTIL JA SELLEL ISESEISVUSEL NING JULGUSEL, MIS EI KARDA RASKUSI, EGA USU „NÕUANDJAJD“. EI, SIIS POLEKS MEIL OMA KODU — OMA MAAD, OLEKS USTUD MÕISNIKU HOIATUST, POLEKS LAHKUTUD MÕISA VÄLJALT EGA HAKATUD OSTMA OMALE MAAD. KUID AINULT SEL TEEL OLI VÕIMALIK SAAVUTADA OLULINE RIIKLIK ELEMENT — MAA. JA TÄNU HARITUD JÕUDUDE ROHKUSELE VÕISIME PANNA KIIRESTI FUNKTSIONEERIMA OMA RIIKLIKU APARATUURI. NIIVIISI ON TULNUD EESTI RAHVA SUURSAAVUTISED. JA ÕNNEKS MEIE NOOR-SUGU TEAB, ET HARIDUS ON MEIE KÕIGE REAALSEM IDEAAL, SEE ON TEE, MIS VIIB KINDLASTI EESTI RAHVA JÄRGNEVAATELE SUURSAAVUTISTELE AJALOO KÄIGUS.

ASUGE JULGESTI TÕHE, USINAMINI KUI TEIE EELKÄIJAD, SÄILITAGE OMA JULGUS JA OPTIMISM, ÄRGE LASKE SEDA RÕOVIDA! VÕIDELGE, LEPPIGE ESIALGU PISKUGA, SEST MIDA RASKEM VÕITLUS, MIDA SUUREM PIN-GUTUS, SEDA SUUREM JA KALLIM VÕIT TEILE JA OMA RAHVALE!

TÕDE PEAB TEID VABAKS TEGEMA...

Mis on tõde?! —

Haridus! aimavad need, kes astuvad üle ülikooli läve aetuna sisemisist vaimuelu selgimise huvest. Ülikooli astub kahtlemata ka praktilisemalt kaalutlejaid, kellele tõed muutunud maailmavaates *vahendeiks*. Loomupärane püüd *elutervikluse* mõistmiseks sel juhul muidugi on nõrgem. Ja püüd vabadusele eksib enam konkreetssusse.

Teaduste arengu edu on tihe- das seoses uute *mõistete* tekkimisega ja nende loomisega. Võib küll humanitaarteadusis märkida, et mõisted arenevad teatud kalduvusega saada *personifitseerituiks*. Tõde sel puhul oleks ülim *persona*... Tekib teaduseusk.

Usk haridusesse peab olema, kui keegi vaimustub sisemise lunastuse, absosuoitse vabaduse saavutamise idealist *intellekti* arendamise kaudu? siis on see kahtlemata üks tee, mis ligemale viib teatud *lõppsihile*.

Selline haridus on aga „küsimine ja kostlemine ise“, ei anna lõplikku rahuldust, ei avar- da täielikult hinge vaatepiiri. Vaim tunneb oma *vabaduse* kammitsais, hing aga tahab ülevust tunda ja ülev *olla*. „To be or not to be“ on tee hullumeel- susele. Arvan, kui ükski otsija hing teragi tõtt kätte poleks saanud, siis tõetsimine ammu maailmast oleks kadunud. *Tõde absoluutsel kujul on olemas, ta vajab vaid leidmist!* Tõe tunne- tamine eeldab isiksuse koordi- neerimist selle põhiprintsiipi *teenivasse suhtesse*: tões on tendents *isiklikuks* saada. „Meie ei või tõe vastu, vaid tõe eest!“

Kutse *vabadusele* on siiski populaarsem, kuigi vähem aka- deemiline nähe kui tõetsimine. Tegelik elu oskab vabadust maitsta vähemagi tõetsimise tarbeta. Inertsiseadust võiks küll rakendada vaimlises arengus nii, et „sidumata pole ainsat vaim- list vangi olemas, vabastamata

ühkti vangist vabanenut.“ Üli- õpilase vabadus hääs mõttes on nooruse õigus vaimustumisele avaruste kutseist, mitte vaba- dusevangeelium tõekriitikata.

Kui ülim *Tõde* kellegi vabas- tab, siis ei pea meie seda enam inimlikuks teeneks.

Mida ligemale keegi tõele jõuab *mõtlemises*, seda väikse- mana, võib öelda, tunnetab ta oma „mina“ ja vaimlistab oma isiksuse. Seda kergem tal on hoiduda sattumast eelarvamuste, nähtava ja meelelise, väljast- poolt isikuvabadust kasvanud režiimi alla.

Nõnda ka vaimline vabadus on *võitluse* tulemus. See on võitlus vabaduse ja tõe ühenda- miseks inimeses, kus mööda ei saa isikliku tahtejõu sosistatud sõnust „orandum est, ut (tuleb paluda, et)... haridus annaks hingele lõpliku rahu.

Johannes Selliov.

SELL IX OLÜMPIAAD

Kümmekond aastaid tagasi, 1923. a. peeti esimene SELL'i olümpiaad. Mõte ja algatus sel- leks tuli Eesti Üliõpilaskonnalt. Oli tarve luua SELL'i vaimsesse õhkkonda midagi elustavat, haa- ravat ja kõike huvitavat. Olid sportliku tõusu alg-aastad. Or- ganiseerimine selliseks suureks sündmuseks ja liiategi veel uude- seks aktsiooniks polnud kerge. Raskused võideti ja võidi pidada esimene olümpiaad Tallinnas. Mõte paelus kogu Balti üliõpilas- kondi ja pioneerlikust algest on

kasvanud SELL'i traditsioon — iga-aastane üliõpilas-olümpiaad. Töötati välja kindlad statuudid ja määrati kindlaks võistluskoht — igal aastal ise maal.

Nii võis Eesti Üliõpilaskond 1930. a. jälle Eestis korraldada olümpiaadi. Ka seekord korral- dati võistlused Tallinnas. Suur- teks võistlusteks ei peetud Tartu ainukest spordivälja küllalt nõuetele vastavaks.

Käesoleval aastal tuli olümpi- aadi korraldus jälle Eesti kätte; seega arvult kolmas meie kodu-

maal. Kalkulatsioonis — kas Tartu või Tallinn, tuli arvestada meie ülikooli linna paremusi võistluste korraldamise suhtes.

Tartu linnavalitsuse, eriti kind- ral Tõnissoni heatahtlik suhtu- mine on olnud suureks tuluks olümpiaadi korraldamisel Tartus. Tamme staadion ümbritseti ta- raga, korraldati tribüün ja tehti kõik, mis võimalik, et SELL'i olümpiaad võiks olla staadioni avavõistlusteks.

Kehalise kasvatusse toimkond asus varakult tööle. Teatud maa-

de suurte hiline mistega vastused on osaliselt tõestanud tööd, sellele vaatamata on jõutud rahuldavalt edasi.

Nii on käesoleval aastal võimalus pidada IX SELL olümpiaad meie ülikoolilinnas. See tõttu on Tartu koondunud üliõpilasperel soodne võimalus kohapeal suursündmustega kaasa elada.

Olümpiaadist võtavad osa kõik maad. Mida õieti tagab kõikide maade osavõtt? Selleks on meil näiteid eelmistest spordimängudest. Konkurents suureneb, võistlused on pinevad ja tippsaavutusterikkamad. 1933 Kaunase olümpiaad soomlaste puudumisel osutus küll kordaläinuks, kuid tagasihoidlikuks saavutiste poolest.

Mis puutub Soome osavõttusse,

A. Kiima,
SELL'i olümpiaadi peatoimk. juhat.

siis on see taganud alati kõige huvitavamat ja suursaavutuste rohket võistlust.

Ka käesoleva aasta meeskonnas on üldiselt tuntud nimed Virtanen, Nuppola, Fabritius, Nova, Peräsalo, Kuntsi j. t.

Pole aga ka mitte vähe tuntud meie suurused Viiding, Sule, Tomson, Kuuse, Ärman j. t.

Siia juurde seltsib Läti ja Leedu parem üliõpilasmeeskond. Nii võime loota võistlust rahvusvahelisel tasemel ja nii mõnigi rekord võib puruneda. See SELL'i suurparaad peab viima meid liigemale tunnustatud tõe — terve kehas terve vaim.

Võistlusväljal surutud käepigistused lähendavad erimaade võistlejaid kaasvõitlejaid suurimas sõprustundes, taotledes seega üht SELL-i põhimõtet.

Võib vaid soovida, et olümpiaadid oleks raudkiviseks vundamendiks SELL'i vaimsele ehitisele. A. Kiima.

SELL'i sangarid ülemaailmsel üliõpilaselümpiaadil.

Kehakultuuriline liikumine on viimasel ajastul laialdast tunnustust leidnud ning kõikides rahvakihtides poolehoidu võitnud. Peale maailmasõda on mõned riigid kehalisele kasvatusesele andnud ennenägemata tähtsuse ning selle rahvale sunduslikuks teinud. Kehakultuuriline liikumine on mitmes riigis riiklikule alusele rajatud (Itaalia, Saksa, Poola, Leedu), et paremini säilitada rahva tervishoidlikku tasapinda.

Kehakultuurilise liikumisega tegelevad eriti noored, ei puudu ka mõnel pool vanemapõlve esindajaid, kes innukalt sellele õilsale üritusele kaasa aitavad. Noorpõlve harrastused sel alal on hädavajalised, kuna vaimlise õpingu kõrval ei tohiks keheline areng kannatada, vaid kooskõlalise

arenguga kasvab tugev ja elutahteline noorsugu.

Kehakultuuri liikumise suuruselt ja rahva tervishoiu tasapinna kõrgusest võib kaudset pilti ja läbilõiget saada, kui võrrelda ülemaailmsi spordisündmusi ning

neil esinevaid üksikute rahvaste saavutisi. Käesolevad read ei ole mõeldud rekordspordi ülistamiseks ega mahategemiseks, vaid on soov seda liikumist võtta niisuguselt, nagu ta praegusel ajastul esile kerkib. (järg lk. 230.)

SELL'i VIII üliõpilaselümpiaadi osavõtjad Kaunases — 1933.

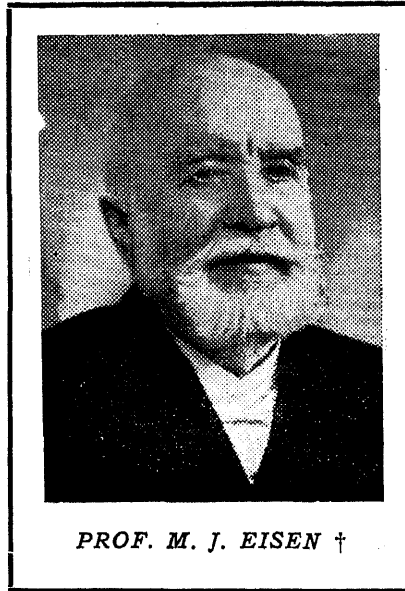
Prof. Matthias Johann Eisen.

In memoriam.

Tartu akadeemilise pere populaarsemaid kujusid, prof. M. J. Eisen, on 6. augustil 1934. varisenud manalasse. Tulnud Kroonlinnast ja hakanud hiljem 1920. a. Tartu ülikooli rahvaluule professoriks, sai M. J. Eisen varsti populaarseks üliõpilasperes. Kes ei mäletaks teda siis ruttavat oma ülesandeid täitma juba hommikul varakult enne teisi? Ülikooli praeguses õigusteaduskonna seminaris omas ta kesk saali töölauda.

Prof. M. J. Eiseni loengute aineteks olid peamiselt eesti mütolooia, Kalevipoja ja Kalevala algupära ja tekkimisloo küsimused. Kalevipoja juttude kogujana oli temal pikema aja jooksul välja kujunenud oma iseseisev seletusviis Kalevipoja ainete päritolust, mida ta elavalt ja piltlikult konfereeris kuulajaile.

Oma ülikooli amet-töö kõrval prof. M. J. Eisen oli neid õppejõude, kes kaasa töötas paljudes akadeemilistes üliõpilasseltsides. Eriliselt silmapaistvad teened omab kadunu Akadeemilises Rahvaluule Seltsis asutajana ja üliõpilaste töölerakendajana rahvaluule kogumise ja uurimise alal, olles algusest peale selle seltsi esimees. Võttes osa 1881. a. noore üliõpilasena Soome Kirjanduse Seltsi 50. juubelist Helsingis,

PROF. M. J. EISEN †

oli tema eesti esimesi akadeemilisi hõimutegelasi. Kalevala tõlkijana ja Soome sõbrana võttis ta elavalt osa Akadeemilise Hõimuklubi tegevusest. Kalevala kultuuri propageerijana oli ta Ak. Hõimuklubis oodatud kõnelejaks eriti traditsioonilisel iga-aastaselt Kalevala päeval. Tegelikult karsklasena oli prof. M. J. Eisen akadeemiliste karsklaste esirinnas. Tema tööjõudu jätkus kõikjale, ka Akadeemilisele Karskusühendusele.

Prof. M. J. Eisen kuulus Eesti Üliõpilaste Seltsi perre, töötades ja elavalt osa võttes sealsest rahvuskultuurilisest tegevusest. Tema on tuttav oma osavõtu poolest ka õpe-

tatud Eesti Seltsis ja Akadeemilises Usuteadlaste Seltsis. Peale mainitud akadeemiliste organisatsioonide, rakendas ta oma tööjõudu mitmes meie üldtunnustatud kultuurilises ettevõttes, nagu Eesti Rahva Muuseumis, Eesti Kirjanduse Seltsis, samuti kui olles kirjavahetajaks välisliikmeks Soome-Ugri Seltsis, Soome Kirjanduse Seltsis jne.

Olgu lühidalt tähendatud, et dr. J. Hurda kõrval on prof. M. J. Eisen eesti rahvaluule talletamise alal teine tähtis koguja. Tema viljakas trükkis avaldatud produktsioonis leidub teoseid, mis pakuvad tõsist tähelepanu nii praegustele kui tuleviku uurijatele.

Nüüd algaval semestril lahus suur töömees akadeemilise pere keskel, jättes leinama hulga vanu kui noori aatekaaslasti mitmelt aladelt.

Prof. M. J. Eisen oli väsimatuid oma aja eesti rahvuslikke kultuurtegelasi, kes sobis kõigile meie uude ärkamisaega — Eesti ülikooli asutamispäevast kuni praeguseni, töötades kõrvuti ja käsikäes akadeemilise noorsooga. Eesti akadeemilise rahvusliku noorsoo ülesanne on jätkata prof. M. J. Eiseni tööd. Labor omnia vincit!

E. P.

August Tammann †

Kui meil läks tuju tusaseks ja meeoleu vajus norgu, siis läksime ikka August Tammanni juurde. Teadsime, et tal on tööd ning vaeva kõik käed täis ja kui ta sellele vaatamata raputas oma lusti ning rõõmu üle kõigi „vaevatute ja koormatute“, siis mõjus see optimism nii ehtsana ja kosutavana, et pühkis kõik tusad minema, sest meie vaevad olid palju väiksemad kui temal ja kui tema sai olla rõõmu täis, miks pidime siis meie enam norutama?

Nüüd on saatus oma raske käe siiski sirutanud ka August Tammanni järele. Ta puhkab mullas.

Ta oli juba küpses meheas, kui ilmus oma ülikooliõpinguid teostama ja astus samal ajal Eesti Üliõpilaste Seltsi. Meie olime noored, ühe jalaga alles poisipõlves. Aga ta oli meist tihti viikam, nooruslikum, tempe ja ettevõtlikkust täis. Tal oli igapäev raske päevatöö teha, tal oli perekond ja palju muid kohustusi, aga ta elulust lõi kõrgeid käike, et suutis kõige kõrval olla ka noor üleannetu tudeng. Aga ka töödtegev tudeng. Ta õpingud nihkusid sel ajal kiiresti edasi, kiiremini kui mõnelgi teisel, kel polnud üldse muud teha, kui mõelda oma õpperaamatule. Ja peale muu võttis August Tammann osa ka üliõpilaskondlikest üritustest, olles „Üliõpilaslehe“ peatoimetaja ning muus ameteis.

Kadunu oli mitmekülgeimate kalduvustega töömees. Ajakirjanik, ilukirjanik, kultuurtegelane, politikamees, ühistegelane, administraator. Aga üle kõige oli ta siiski kirjamees. Nii nobedat sulge, kui oli August Tammannil, on meil harva leida. See nobedus lubas tal kirjutada nii poliitilisi põhivaatlusi kui ka romaane ning näidendeid, kultuuriloolisi uurimusi ja majanduslikke arutlusi. Ja mis kõige tuntavam: ta pole ühelgi alal diletant, vähekuünitav asjaarmastaja, vaid on leidnud täie tunnustuse puht erioskusli-

AUGUST TAMMANN †

kult seisukohalt kõigil aladel. See on ainult sellega seletatav, et August Tammanni tööind võimaldas talle igas küsimuses tungida juurteni välja. Ja mis puutub ilukirjandusse, siis oli vastuvaidlenäitu talent siin selleks lähtejõuks, mis tõstis kadunu kõrgemale tavalisist ilukirjanduslikest käsitöölist.

August Tammann sündis 17. dets. 1893. a. Suure-Kõpus, Viljandimaal. 1903. a. astus Pärnu progümnaasiumi. Pidi lühikese õppeaja järele siirduma tagasi maale vanemate juurde, et seal omal käel edasi õppida. Ja pika ajavahemiku järele uuesti kooli il-mudes, suutis ta oma endiste õppekaaslastega täiesti sammu pidada. Kõigile pingutusile vaatamata pidid aga õpingud vastu leivavõitlust siiski purunema ja Tammann asus Pärnu notari juurde ametisse. Kuid juba mõni kuu hiljem leidis ta õige ala: siirdus Tartu „Meie Aastasaja“ (pä-rastise „Tartu Päevalehe“) toimetusse.

Kutseteenistuseks jäi tal ikkagi peaaegu kuni viimaste aegade ni-ajakirjanduslik ala ja selle kõrval müsttuhat muud asja: keskhari-duse omandamine, ülikool, poliiti-line tegevus (riigikogu jne.), kir-

janduslikud teotsengud. Töötas „Päevalehe“ toimetuses, „Vaba Maa“ juures, „Ühistegeliste Uu-diste“ toimetajana, riigikogu abi-esimehena, Eta esindajana Hel-singis ja viimasel aastal Raadio-ringhäälingu direktorina.

Kõik maised toimingud kustu-vad aegade jooksul. Ka August Tammanni lõpmatu tööaskeldus kustus aastate raske sammu all, kui — meil poleks tema kirjan-duslikku pärandust. See on pü-siv vara, millele ajarattad ei hak-ka nii ruttu külge ja mis tulevas-teks aegadeks hoiab August Tam-manni me silme ees elavana ning püsivana.

Kultuuriloolised teosed „Eesti laulupeod“, „Eesti iseseisvuse tu-lek“, isikulooline „Jüri Vilms“, ühistegeline „Ühistegevuse õppe-raamat“ ja terve rida lühemaid broshüüre eriküsimustest — need jäävad pikemaks ajaks paika pi-dama. Ilukirjanduslikul alal ül-latas ta meid juba 1921. a. oma poliitilise komöödiaga „Kriis“, mis oli esimene sellesarnane Ees-tis ja millele on hilisemad aastad andnud teistelt autoritelt nii palju lisa. Siis järgneb rida näidendeid, romaan „Vidriku parun“ ja hulk novelle. Alles möödunud aasta lõpul sai üldise tähelepanu osali-seks komöödia „Pilveristi“ ja käesoleva aasta alul ilmus viima-se raamatuna patriootilise sisuga „Söed“, näidend koolipoistest-vabadussõjalastest.

Teoksil oli aga veel palju. Al-les oma surma eelpäeval kõneles ta innukalt ühest uuest näiden-dist, mis oli juba valmissaamisel.

Aga valmis ta ei saanud. Nagu jäi pooleli ka August Tammanni elu, seisatas keset kõige mehejõu-lisemaid aastaid.

Elu raske samm on halastama-tu. Aga nagu selle kiuste jääb meile püsivalt meele August Tam-manni töörõõm ja töösitkus, ta visa löök läbi elumurede ja -vae-vade.

Rich. Janno.

Stud. chem. Mart Raudsepp.

In memoriam.

Kui lahkub elavate hulgast inimene, kelle eluiga on jõudnud juba vanemasse järku, siis saab seda ületada nagu kergemalt ja arusaadavamalt, kuigi kadunu oli lähedaseks saanud oma akadeemilise organisatsiooni liikmete hulgas.

Ei suuda aga mõista seda, miks pidid Sina — stud. chem. Mart Raudsepp — nii ootamatult suikuma surmale 8. juuni teisel tunnil. Ainult vähesed teadsid, et Sa juba mõned päevad viibisid kliinikus, et oli olnud operatsioon, et seisukord oli võrdlemisi raske... Keegi aga ei teadnud oodata seda kõige pahemat. Oli ju Mart Raudsepal tugev ja terve organism, mis surma võimalust nagu ei lasknud mõttesegi tulla.

Kuid need olid meie — inimeste arvamused ja soovid. Saatus tahtis teisiti. Ja kui päikesepaistelisel pühapäeva õhtul

Pauluse koguduse kalmistul pargadesse ja lilledesse uppuva

Mart Raudsepp †

hauakünka ümber kostis kurb — „On vendadest meil lahkun'd

üks siit ilmast...“ — siis ei saanud süda ikkagi veel lahti tunde, nagu puhkaks selle värske kalmükünka all keegi teine, mitte aga Sina — Mart.

1930. a. sügissemestril Eesti Üliõpilaste Seltsi astunud coetussest olid Sa esimene, kes jäädavalt pidi jätma jumalaga oma akadeemilise koduga. Kuid Sa olid ka esimene EÜS-i pere liige, kelle igavesele rahule saatjate EÜS-laste pead olid esmakordselt kaetud leinalooris sini-mustvalge värvidega, nende värvidega, mis olid saanud Sinu südame asjaks; ning mis Sinule nüüd viimast austust avaldasid.

Surm on Sind küll oma juurde kutsunud, aga mälestust Sinust ei suuda ta ometi meilt võtta.

Maga rahus kalliss kaasvõitleja ja concoetor.

10. juunil 1934. a.

Ilmar Pommer.

Ei saa salata spordi suursündmuste vaimustust, nende rahvusvahelist propagandat ja rahvuste üksteisele lähendamist. Hiljuti Torinos lõppenud Euroopa kergejõustiku esivõistlused on kujukaks näiteks, kui suurt pinevust spordisündmused võivad tekitada. Isegi spordimaailmale võhikud olid enam-vähem teadlikud oma rahvussangarite tagajärgedest Torino staadionil. Rahvusvõidud võeti vastu suurte juubeldustega.

Selline suur huvi ja laialdaste hulkade poolehoid spordisündmustele on küllaldaseks tunnustuseks, et see liikumine on tõusvas ja laienevas hoos.

Vaevalt olid Torino suurpäevad lõppenud, kui meeli hoidis pinevil Soome-Saksa kergejõustiku maavõistlus, mis pidi otsustama, kumb rahvas on tugevam.

Sarnaseid äärjoooni võib tõmmata ka üliõpilaskondade sportlike suursündmuste puhul. Need on õieti vähemas ulatuses ühe või teise riigi õppiva noorsoo isetegevuse, võimete ja tugevuse mõõdupuuks. Neis peaks peegelduma nooruse tugevus ja tahteküllus.

Balti riikide: Soome, Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskondade kehakultuurilised võimed on suhteliselt kõrgemal tasemel kui mõ-

ne suurriigi üliõpilaskonnal. SELL-i üliõpilassportlased on ülemaailmistel üliõpilaskonkordidel sangarlikult oma üliõpilaskondade eest võistelnud.

Tuleks vaid nentida viimase üliõpilaskonkordade saavutisi läinud aastal Torinos. SELL-i sangarid olid: N. Küttis (Eesti) kaugushüppes esikoht; Kuntsi (Soome) kuulitõukes esimene; G. Sule (Eesti) odaheites teine; Tolamo (Soome) kaugushüppes teine; A. Viiding (Eesti) kuulis ja kettas teine; P. Virtanen (Soome); Dimza (Läti); A. Kuuse (Eesti) jne. Nende üliõpilaskonkordade suursaavutised on

Stud. rer. merc. Viktor Saks †

In memoriam

29. mai õhtul saabus kurb teade: ksv. Viktor Saks on varisenud manalasse ja ta pole enam elavate kirjas. Raskekujuline ja komplitseeritud haigus oli murdnud edasipüüdva, raugematult tahtejõulise akadeemia noore kodaniku ja unustamatult hea kaasvõitleja-sõbra.

Viktor Saks on sündinud 2. okt. 1910. a. Leningradis.

1931. a. sügisel astus ta Tartu Ülikooli õigusteaduskonna majandusosakonda edasi õppima, organiseerudes ühtlasi EÜS-i. Kogu oma tegevuses ja töös ilmutas V. S. väsimatut töömeest, kes raudse tahtejõuga rajas teed ja ületas raskusi visadusega, mis on omane vaid üksikutele kindlatele iseloomudele.

Kuid mitte üksi väsimatu töömees ei olnud manalasse läinud V. Saks, vaid ka mees ja sõber, keda võis pimedast peast usaldada ja kellelt jätkus ikka sulle head nõu ja lahkeid sõnu. Alla kriipsutamata ei saa jätta sedagi, et V. S. oli suur rahvuslane ja tuline isamaalane, sest isamaa

heaoluga seotud küsimused olid tal ikka alati südamel.

Viktor Saks †

Sellepärast on tema kaotus meile kõigile raske. See kaotus on seda enam talumatu, et ksv.

V. S. lahkus meie keskel õitsevas noormehe-eas, eas täis lootusi ja ilusaid kavatsusi tulevikuks... Need pakitsevad tulevikukavatsused ja tööind akadeemilise tegevuse järgi kõitsid kadunud kunni viimse silmapilguni.

Saatus tahtis aga teisiti. Kaasvõitleja V. S. saabus küll juba 13. mail Tartu, kuid mitte enam töövõimelisena, vaid haigusega võideldes, mis teda oli raskekujuliselt tabanud. Haigus süvenes... Ravimine ei suutnud siin tuua pööret — ja Viktor Saks sulges oma silmad algavatel kevadpäevadel igavesele unele. 2. juunil saatsime tema põrnu puhkama Tartu Maarja kalmistule.

Sina, Viktor Saks, puhkad nüüd igavesti rahuund. Sinu viimsest puhkepaigast kõneleb Sinu rohkearvulistele leinajatele sõpradele, kaasvõitlejate perele, külm kalmistuküngas, mis on kaetud rohkete närtsivate lilledega. „On vendadest meil lahkunud üks siit ilmast“, selle viimase akadeemilise tervituse saadavad Sulle ikka hauda järele Sinu kalmüküngast külastavad kaasvõitlejad-sõbrad. Sest Sinu mälestus, Viktor Saks, ei sure!

Olgugi et lühikesi üliõpilasaastaid viibisid Sa meie keskel, kuid küllalt kaua seks, et lahkumisel külvata kaasvõitlejate keskele sügavat leina ja suurt kuribust.

Oma parimais nooruseaastais varisesid Sa. Karm surmakäsi purustas Sinu alles algava elu ülesseatud eesmärgid, tuleviku...

Nende noorusaastate parema eeskujuna, ikka rõõmsana, optimistina ja elujaatavana, jääb ka mälestus Sinust, Viktor Saks, meie keskele püsima. Minu ja Sinu sõprade viimseks sooviks ja tervituseks on Sulle:

Sit tibi levis terra patria.

A. Reisner.

Herman Lauri.

SELL-i nimele auks olnud.. Nad on paremini esinenud kui seda loota või nõuda oleks võinud.

Mitte üksnes viimasel üliõpilaselümpiaadil pole sell-lased end maksma pannud, vaid varemategi on nad sangarlikult esirinnas sammu. Darmstadt, Rooma ja Varssavi ülemaailmistel üliõpilaselümpiaadidel on Balti riikide üliõpilaskonnad lõiganud loorberid.

Kõrvalmärkena olgu tähendatud ja tähelepanu juhitud ühele huvitavale võistluslale, see on odaheide, mis on kujunenud Tuuraani rahvuslaks, ei mitte üks-

nes üliõpilastele, vaid ka teistele sportlastele. Üliõpilaselümpiaadi odaheite võitjad: Torinos Varszegi-Vennesz (Ungari); teine G. Sule (Eesti); Rooma olümpiaadi võitja J. Schütz (Eesti); Darmstadt võitja Soome.

SELL-i järjekordne 9. üliõpilaselümpiaad Tartus on lüüks selles suures ahelikus, mis Balti riikide üliõpilaskondi aitab siduda üheks tervikuks, et ette valmistada tugevaks ühiseks esinemiseks järgneval ülemaailmsel üliõpilaselümpiaadil tuleval aastal Budapestis.

MEINE TEADUSTE UUDISMAALT

ANKEET IV

Eesti ülikool eesti teaduse arendajana

Filosoofiateaduskonna eri aladest on käesolevas ülevaates seni veel esitamata jäänud võõr-filoloogiad, kunstiajalugu ja rahvaluule professor. Nende lõpetaksimegi fakulteedi tööolude ja saavutiste kirjelduse.

Slaavi filoloogia eradotsent V. Ernits leiab mahti kohvikus anda lähema ülevaate oma alast — kuigi viimasel ajal on ametis oma doktoritöö esitamisega ja valmistumisega selle peatselt kaitsmisele.

„Slaavi filoloogias ei ole kaevata õpetegevuse koormavuse üle, eriti kuna loengute ained käivad kokku nurimisainetega. Ka teadlaste järkelkasv sel alal on normaalne; kahest olemasolevast kandidaadist valitakse õppetooli täitja oktoobris. Küll aga võivad töötingimused raskeks muutuda siis, kui slaavi filoloogia õppetooli alla ühendatakse ka indoeuroopa keeleteadus, nagu on ette nähtud indoeuroopa keeleteaduse eluaegse professori E. Kieckersi lahkumise korraks. Sel juhul oleks ühel professoril peaaegu võimatu piisavalt loenguid pidada mõlemast laiaast alast. Igatahes leiduks meil tulevikus jõude ka mõlema õppetooli täitmiseks.

Praeguste töötingimuste kohta slaavi filoloogia alal võib öelda, et omajagu takistavalt mõjub siin uue- mate raamatute ja ajakirjade vähesus. Puuduvad ka mõnede slaavi rahvaste kohanimestikud: Jugoslaa-

viast ja Čehhist peaks tellima kas või ametlikud nimestikud.

Isiklikuks tööalaks on olnud eesti elementide uurimine vene keeles. Tõuke sellesse suunda andis 1915. aastal J. Kalima töö „Die ostseefinnischen Lehnwörter im Russischen“, milles oli ära toodud paarkümmend eesti laensõna vene keeles. Kontrollides osutus nende sõnade arv aga palju suuremaks. Säärane huviala ja dr. O. Kalda soovitus viis Peterburi akadeemiku šahmatovi juurde; esitasin talle kronoloogia soomeslaavi kokkupuuteist, kusjuures pidasin nende algust juba algsoomelaadsete algslaaviaegseks. Seda seisukohta pooldas ka šahmatov, ja tahtis avaldada nimetatud töö. Viimane vajas aga täiendust — ja kasvas aastate jooksul praeguseks väitekirjaks.

Muide, šahmatovi häatahtlikkust iseloomustab see, et ta pakkus akadeemia väljaandeist raamatuid vabalt valikul, mida kasutasingi 40—50 kõite ulatuses. Üldse pooldas ta eestlasi, tema tõttu sai O. Kallas Peterburis soome keele ja kirjanduse eradotsentuuri.

Oma esialgse töö läbilugemist palusin ka Soomes prof. Setälält, kes slaavi-soome kokkupuudete vanuse küsimuses asus samal seisukohal ja hiljem pidas selle üle ettekandeid.

Sellest ajast alates olen töötanud oma aine kallal; praegu on väitekirjana esitatud töö *sissejuhatus*,

milles käsitlen slaavi-soome suhete vanust üldse, ja üldülevaade eesti laenedest vene keeles — kokku umbes 1000 lk. masinkirjas. Suurvene kirja keeles on üldised paar eesti sõna: мыза (mõis) ja килька (kilu)! Peterburis on väga tuntud сепик = sepik. Eesti etnograafilise piiri äärseis vene murdeis tõuseb eesti laensõnade arv üle 300; Peipsi taga leidub neid kuni 100 ümber; Peterburini ja Novgorodini ulatuvad mitmed laened, nagu ределька = redel ja vanad ning huvitavad sõnad коломище = kalmistu, वोгила üliiriie, jämeriie = vatla (paks, jäme riie). Kuni Siberini välja tungivad rahvalikud sõnad калика = kaalikas ja сонец = saps (tüürimõla). „Kurat“ on sõjaväe kaudu tunginud Kostroma'ni; tihti tähendab „kurat“ eestlast! (kuna teda on kuulnud sagedaima sõnana eestlasilt-sõdureilt).

Ka valgevene keeles leidub eesti laene, nagu näiteks рея = rehi (mis üldse vene murdeis levinud). Kuni Poola Vilna-maale on tunginud laiva, loiva = laev; lemieszka = leem on poola keeles üldsoome laen. Kui juurde arvata ka Liivimaa kohta käivais vanus kirjalikes allikais leiduvaid eesti sõnu (nagu „pobol“, jne.), siis tõuseb eesti laenede arv Poolas 12-le; uusim neist on Poola küttide ringes tarvitav „kaiuseliit“. Huvitav, et suusa nimetus poola keeles — „narty“ — on soomeugri-line: Vene kaudu sisse

rännanud Sürjänist. Samuti on Suur-Vene kaudu eesti sõnu tunginud kogu Ukrainasse.

Muist keelelisist mõjudest võib märkida, et Pihkva vene murdes esineb setu mõju tõttu palju segiminekuid „sisisevate“ häälikute — с ja ш, ж ja з, ц ja ч — vahel; öeldakse „шкворец“, jne. Eesti läheduses on kadumas ka palatalisatsioon, muljeerimine: Iisaku murdes, osalt ka Setumaal, räägitakse больше, дальше, кон, читат. Samuti võib tähele panna rõhu nihkumist 1. silbile paljudes vene sõnades: взяли, хорошо jne.; eesti püsiv rõhk avaldab mõju vene liikuvale, „vabale“ rõhule.

Minu töö II osa (samuti umbes 1000 lk.), mis praegu valmistamisel, käsitleb eesti laene slaavi kohanimedes. Laene analüüsitakse foneetiliselt kui ka etimoloogiliselt. Hiljem tahan kirjutada uurimuse soome-ugri elementidest poola keeles (kus leidub üle 100 arvesse tuleva laensõna, enamikus Ungarist). Kaugemas tulevikus annaksin ülevaate ka vene elementidest eesti keeles; need on õige arvukad ja nõuavad laiaulatuslikku käsitlust.

Meie slavistikas tuleb tähelepanu pöörata eriti kahele alale: 1. eesti-slaavi suhetele ja 2. vene murdeile Eestis. Mõlema ala tundmist peaks tulevikus nõudma ka õppekava. Tuleb avaldada krestomaatia vene murdeist Eestis; selleks on osa tekste juba trükitud — nimelt Pariisis ühe prantsuse slavisti poolt, kes enne sõda käis uurimas Kolpino saare murret. Meie üliõpilasilt-slavistidelt, kes enamikus venelased, peaks nõudma oma siinsete murrete uurimist, kas või seminartöö ulatuses. Ligi 100.000 Eesti piires elavat venelast igatahes pakuvad küllalt materjali meie slavistikale; ei puudu ka mitmekesisust nende keeles. Narva raionis räägitakse põhjamurret, Pihkva all, Petserimaal, teatava määrani suurvenestunud valge-vene murret. Üldse arvatakse viimasel ajal, et Pihkva kriviidid olid algpäraselt valgevenelased, Novgorodi sloveenid — suurvenela-

sed, kes siiski olid sugulased ka kriviididega.

Selle tõttu on eesti keeles tegu silmapaistvate valge-vene sugemetega. O. Looritsa andmeil leidub meie rahvaluules palju valge-venelasilt laenatud elemente, ja prof. Mannineni arvates samuti meie vanus taluheitised.

Peale suur- ja valge-vene keelte tuleb meil poliitilisil põhjusil rõhku panna eeskätt poolakatele, kes, olgu tähendatud, peavad Tartus ülal oma keele ja kirjanduse lektoraati. Oleks soovitav lähenemine ehk hidadele: need on ainukesed slaavi demokraadid ja neilt pole karta liigset saksasõbralikkust. Ukrainaga on meil teatavaid paralleele ajaloos; muide tuleks nende kuulsa kirjaniku Ševčenko teostest midagi eestindada. Slovakkidega oli meil omal ajal kokkupuudet prof. Kvačala isikus; Tartu ülikoolis paistis see teadlane silma oma liberaalsusega ja eestisõbralikkusega. Berliinist lõuna suunas asuvad 100.000 Lauritzi vendi on huvitavad oma keele tugeva saksastumise poolest. Sakslased rõhuvad seda rahvakest hoolega. Nüüd on Hitler sulgenud kõik vendide ühingu ja isegi nende rahvusliku muuseumi.

Slaavi filoloogide I kongress peeti 1929. a. Prahlas, slaavi keeleteaduse isa Dobrovsky mälestuseks. Eesti oli esindatud B. Lindega ja minuga. Isiklikult sain kongressilt väga palju materjali oma tööks; kujutlematu oleks olnud säält puududa. Võib märkida, et ettekandeis tarvitati 18 keelt, ilma et ühtki oleks tõlgitud. Teine kongress peetakse tänavu 23.—30. septembrini Varssavis; sinna on juba saabunud minu kolleeg P. Arumaa. Arvata-vasti lisandub sellele esindajale päale minu ka B. Linde.“

Haruldane keeltetundja on E. Kieckers, indo-euroopa keeleteaduse professor. Omal ajal Münchenis üldise keeleteaduse õppejõud; 1921. aastast päale Tartu ülikooli professor eluaegse teenistuslepinguga. Päale oma eriala loeb ülesandel germaani ja

romaani filoloogia aineid ja ajuti-selt õpetas ka slaavi filoloogiat.

„Indoeuroopa keeleteaduse õppijaid ei saa olla palju — kuna see ala ei anna praktilist elukutset. Kes tema aga aineks on valinud, need on hoolsad ja andekad õppijad. Üks minu õpilasi on slavist mag. P. Arumaa. Ka A. Reismann, soome-ugri filoloog, on tutvumas indo-euroopa keeleteadusega, mis talle võib olla õige kasulik ka tema erialal.

Kahjuks ei saa minu pärisalal Eestis teadlaste järelkasvu olla — kuna on otsustatud minu lahkumise korral professor kaotada. Selle vastu seisab kogu filosoofiateaduskond, rõhutades täiesti põhjendatult, et indo-euroopa keeleteaduse kaotamine kahjustaks paljude õpetoolide tööd. Soome-ugri filoloogia professor J. Mark toonitab seda oma ala seisukohalt. Võib märkida, et kes tahab kirjutada soome-ugri teaduslikku süntaksit, sel on väga soovitav tunda indo-euroopa süntakseid — kuna need on metoodiliselt palju arenenumal järjel. Päale selle peab indo-euroopa keeleteaduse õppejõud sissejuhatuskolleegi iga eri keeleteaduse jaoks.

Juba vana ajaloõ õppetooli kaotamine andis end tunda mitmele õppeainele. Mis puutub muisse töötajimississe, siis peab toonitama, et nooremate teadlaste palgad ülikoolis on liiga väikesed. Sel ajal, kus noored jõud peaksid pühendumisele oma teadmiste edasarendamisele ja uurimistööle, on nad sunnitud aegaviitvat teenistust otsima loengute pidamisega või isegi kõrvaliste tegevustega.

Üldiselt on indo-euroopa keeleteadusel ka Tartus võimalusi uurimistöök — juba keelte tohutu rohkuse tõttu, mis kuuluvad tema ainesse. Teatavate erialade jaoks on Tartus küll puudu kirjandust. Mul isiklikult on aega kulutanud ülesande-loengute pidamine germaani ja romaani filoloogias. Siiski olen mahti saanud Tartus välja töötada mõningaid raamatuid. Neist ilmus „Võrdleva gooti grammatika käsiraamat“ (ühes krestomaatia ja sõnastikuga) aastal 1928. Hiljem

(1930—31) avaldasin ajaloolise la- dina grammatika seoses uuemate romaani keeltega, samuti ülevaate „Maailma keeletõud“ (1931). „Sissejuhatus indogermaani keeleteadusse“ (ühes grammatikaga) on oma II osas praegu käsil, I osa ilmus a. 1933. Varemast Tartus töötamise ajast on pärit 4 Göscheni-kõidet: „Kreeka ajalooline grammatika“. Samuti olen redigeerinud Thumbi „Kreeka murrete käsiraamatu“, ja ülikooli „Acta et commentationes“ jaoks kirjutanud 54 päätükki seerianimetusega „Sprachwissenschaftliche Miscellen“.

Viimastel semestritel olen oma seminaris pidanud ühe harjutustunni (nädalas) mõne mitte-indoeuroopa keele üle, et tutvustada õpilasi hoo- pis teisiti ehitatud keeltega. Oleme tegelenud kopti keelega (hamiidi keelkonnast), ja 2 semestri jooksul lugenud 5 päätükki hiina filosoofilt Mong-dsi'lt (Mencius'elt), kes elas umbes Platoni ajal. Muide, hiina keel ei paku raskusi grammatikas: tal on olemas ainult süntaks. Tänavu hakkame algkeeles lugema S a m o a muinasjutte.

Huvi nende üld-keeleteaduslike harjutuste vastu on olnud elav; neist on osa võtnud ka üks jurist, ülikooli noorem õppejõud. Indo- euroopa alalt meeldib õppijaile kõi- ge enam vana-iraani a v e s t a keel, milles loeme Zarathustra hümne. Uus-pärsia kirjandusest oleme käsi- telnud luuletajat Firdusi't.“

Kunstiajaloo profes- sori, noore rootslase S. Kar- ling'i meeldiv isik vastab ta meel- divale teadusalale, mis, olgu tähen- datud, on üks uudsemaid ja rahvus- likult tähtsamaid meie ülikoolis.

„Kunstiajaloo õpetamise vahen- dite poolest on Tartu ülikool mõ- neti üsna hääl järjel. Selle ala eri- raamatukogu sisaldab 2000 kõidet; on olemas ka väga häa diapositiiv- vide-kogu. Pildistisi kunstiteoseist on arvukalt, suurem osa neist foto- graafiad. Eriti väärtuslikud on üles- võtted Eesti vanust kunstimälesti- sist — kirikukunstist, linnade ehi- tisist jne. Lisaks tulevad mõõtmis- tööd ja plaanid Eesti vanast arhi- tektuurist; nende arv kasvab ala- tasa.

Raskusi valmistab küll biblio- teek: kunstiajaloolised raamatud on enamasti õige kallid. Ometi on vas- tav kirjandus muretsetud peamiselt just Eesti ajal; k u n s t i a j a l o o - l i s e k a b i n e t i raamatukogu va- remini polnudki. Praegu tundub puudust just vanemast kunstiajaloo- listest kirjandusest.

Minu aine õppijate arv on olnud küllalt suur: alamastmel 15—20 se- mestris, ülemail astmeil 7—8. Huvi kunstiajaloo vastu leiduks muidugi rohkemgi, ent see ala ei anna prak- tilist elukutset. Eestis pole kuigi- võrd organiseeritud k u n s t i m u u - s e u m e, mille korraldamisel vas- tava eriharidusega isikud oleksid omal kohal. Kõigepäält tuleks aga asjatundjaid tarvis praktilise k u n - s t i m ä l e s t i s t e k a i t s e a l a l. Kaks minu õpilast said ses aines te- geliku ettevalmistuse tänavustel väl- jakaevamis-töödel Pirita kloostri- s. On loota, et neil avaneb võimalus end täiendada Rootsis, kus praktilise kunstimälestiste-kaitse alal evi- takse kaua-aegsemaid kogemusi ja kus kunstikaitseks on olemas ka kindel organisatsioon. Eesti oma

Moore tudengi kiri.

Kallis Jüri!

Küsid, kuidas läheb too elamine ja olemine sääl Emajõe „Atheenas“?

Noh tead, see Emajõe „Athee- na“, millest sa kõneled, pole õieti muud midagi, kui üks peenemat sorti kohvik. Mitte sel- line, nagu see meil kodulinna- s, kus tantad niikauaks istet võ- tavad, kui neile leti taga koogid ja saiad sisse pakitakse. Vaid päris suur saal rõdudega, lauda- dega ja toolidega, kus mängi- takse hommikust õhtuni doomi- not, malet ja muud. Ainult kaar- te ei mängita veel millegipärast. Aga usu, mina viin siia bridži sisse, kui vähe kodusemaks olen muutunud. Praegu on veel iga nägu uus, vaatamist ja tegemist nii palju, et olen täiesti ühel arvamisel selle suure mehega

(nime ei tule praegu meelde), kes ütles, et talle päev liiga lühikene olevat.

Muuseas, — olen nimelt õigus- teaduse üliõpilane, — kui see sind huvitab. Tulevane advo- kaat, kohtunik, või midagi nii- sugust. Kuid ära arva, et see minu tahtmine oli juurat õppima hakata, — teadus on üldse üks kuiv ala, — aga vanamees!

„Hakkad tudeerima advokadi- teadust,“ ütles, „sellega teenib kõige rohkem. Ja peaasi — tee riigiteenistusse on lahti. Võid kergesti saada ministriks.“

Ja et mammal ka midagi selle vastu ei olnud, et minust minist- ter saab, siis jäimegi õigustea- duse juurde. Minul ükskõik, — teen mida tahvad, — võib ju lõpuks ka ministergi olla.

Läinud reedel oli pidulik

improvisatsioon. Lektor surus kõgil noortel tudengitel kätt ja andis musta kaantega raamatu pihku. Saal ja rõdud olid rah- vast puupüsti täis ja vähemalt tuhat inimest jälgisid seda hinge kinni pidades, kui lektor mulle kätt andis. Agnes oli kah kohal, küll läks aga näost puna- seks, kui raamatu kätte sai. Tervest auditooriumist käis ka- hin läbi. Nalja sai!

Eile olin ka esimene kord loengul. On päris huvitav. Sat- tusin istuma ühe blondiini kõr- vale, — päris kena tüdruk. Kura- meerisime loengu lõpuni. Ina on ta nimi. Õige elav laps, aga mulle näib liig kindlate põhi- mõtetega selleks, et teda tõsi- selt võtta.

Kõige enam aga võlub keegi shataän filoloog. Olen teist paar korda kella all kohanud, aga tut- tavaks on taga raske saada. Vandusin vanameest ja kahetse-

paljude varematega ja vanade ehitistega peab nende kaitsele ja uurimisele tähelepanu pöörama, kui seda vähegi lubavad materiaalsed olud. Muide on loota, et Pirital jätkuvad Rootsi toetusel väljakaevamis- ja konserveerimistööd ka järgmisel aastal.

Kunstiajaloo õppijate peamiseks töövahendiks on ikkagi meie kabineti pildististe-kogu. Kaugemat süvenemist ainesse — eriti maalisi ja skulptuuris — takistab küll üldine vanema kunsti vähesus Eestis kui ka teisel Baltimail. Seepärast oleks soovitatav, et ainekogumalt huvitatud võtaksid ette reise välismaile, suuremisse kunstitsentrumesse. Ka Helsingi muuseum „Athenäum“ pakub juba mõndagi.

Suurimat huvi osutatakse muudugi üldise kunstiajaloo, kunstiarengu ülevaate vastu. Sellega piirduvadki alamastme nõuded. Ülemastmel tuleb aga juba töötada eesti kunstiajaloo aineis, mida on väga vähe uuritud. Siin ootavad lahendust paljud küsimused; on soovitatav, et eestlased end ette valmistavad nende alade uuri-

miseks. On ju kunst samuti rahvuslik element kultuuris kui kirjanus ja rahvaluule. Alles oma kunsti tundmine teeb täielikuks pildi maa kogu kultuurist.

Seniseist eesti kunstiajaloo varasemaist uurijaist võib nimetada kõigepeält *Villem Neumann*i, kes on avaldanud palju materjale. Teaduslik külg tema teotsemises on veel algeline. Tartu eesti ülikooli omaaegne kunstiajaloo professor *Kjellin* on avaldanud 2 suuremat uurimust: 1. „Karja kirik“, 2. „Eesti kodakirikud“. *Kjellin* näitab, et 13. sajandi kirikuarhitektuuris ilmnesid meil tugevad rootsi *Ojamaa* (Gotlandi) mõjud, eriti Saaremaal ja Järvas.

Selle seisukoha vastu on astunud *O. Freymuth*, rõhutades saksa, kõigepeält westfaali ja hansa mõjude tähtsust meie keskaegses kirikuarhitektuuris. Mõlemal uurijal on oma jagu õigus.

Huvitav on jälgida, kuidas kunst, mida alguses importeeriti eesti alale, hiljem tegi siin läbi iseseisva arengu. Võib rääkida rustitseerumise protsessist:

sin, et polnud hakanud filoloogiat õppima. Aga kes seda siis ette teadis, et see Kleopatra filoloogiat õpib!

Paari professoriga olen ka juba tuttav. Aga kas tead, seda ma pean ütleva, need professorid pole küll kellegi professorid. Kõigil kraed kaelas, portfelid käes, mitte supipoti kaaned, nagu räägitakse. Jälgisin huviga ühte loengul, oodates, millal teine mõne vembu sekka viskab, pinsakut maha ajama hakkab või midagi niisugust, aga võta näpust. Istub aga peale ja räägib ilma ühegi viperuseta. See mees küll professor ei ole. Tulin loengult päris pettunud tulema. Noored, vilkad mehed — need nüüd mõned professorid. Õppejõudude tase on nähtavasti kõvasti langenud. Kui see edasi kestab, siis võõrutakse varsti tudengid ülikoolist ära.

Vana Siimoni tunnen ka juba. See mees on portjee, aga peale selle ka mõõdupuu. Nimelt inimeste hindamise mõõdupuu. Selle järele, kuidas vana Siimon tervitab, hinnatakse inimest. See, kelle ees Siimon jalutab, käed selja peal, see on kohmakas ja noor tudeng, see, keda nähes Siimon vaevu-vaevu pead noogutab, see on juba veidi vilunud mees, see keda ta tervitab kätt mütsi äärde tõstes on juba tuntud nägu, aga ka veel ikka alles härra hakatus. Kui aga Siimoni müts kerkib peast mütsi tagaservast tõstetult, see on juba päris tuntud tegelane, ehk härra läbi ja läbi. Professorite ja teiste seesuguste eest aga langeb müts juba sinnipidi! Minule kergitab ta mütsi tagaservast. Nii et, Jüri, kui ka kord Tartu tuled ja tahad teada saada, millisesse ühiskondlikku

välismaise kunsti rikkaid vorme suudavad siinsed kunstnikud edasi anda ainult lihtsamal, suurejoonelisemal kujul, teatava kohaliku iseloomuga. See nähe ilmnes tol ajal kõigis Euroopa põhjapoolseis ääremais — nii Skandinaavias kui ka Eestis. Suurt mõju avaldas Eestis ka Saksa Ordu ehituskunst; näide sellest on Tallinna Oleviste kiriku ilus koor, mida kavatsen uurida.

Isiklikult olen tegevuses kõigepeält 17. sajandi eesti kunstiajaloo uurimisega. Selle aja kunsti kohta puudub meil kirjandus veel täiesti, kuigi omame rikkalikult huvitavaid mälestisi 17. sajandist: palju küllaselt ilustatud kirikuid ja Narva kogu vanalinna.

Tahan suuremas töös kirjeldada Narva ülesehitust 17. sajandil; see on ilus ülesanne. Siin on korda läinud saavutada häid resultate — selgitada tolleaegse Narva arhitektuuri arengut.

Huvitav kuju on *Arendt Passer*, omaaegne mõõtuandev renessansikunstnik Tallinnas. Tema mõjustas kiviplastika ilmet nii Tallinnas kui ka Narvas, kus töötas üks ta

staashi sa kuulud, siis astu vana Siimoni poole sisse.

Täna käisin kah ühes organisatsioonis külas. Sain seal tuttavaks direktor *Kogeri* pojaga. Ta on lugupeetud bursch ja äge vend ja teda ei nimetada kunagi teisiti kui ikka, — poeg. Direktor *Kogeri* poeg. Lõi mõõgaga vastu laudu ja hüüdis midagi ladina keeles.

Aga nüüd hakkab väljas juba valgeks minema ja ma pean lõpetama. Ela siis hästi ja kui aega saad, astu Tartusse sisse.

Tervitades Ado.

P. S. Agnes organiseerus ja on nüüd nii uhke, et ei armasta palju rääkida. Kohtasin teda eile ja kui küsisin kuidas käsi käib ta vastas: fäga feidi.

Mis see tähendab, seda ma ei tea.

Romulus.

õpilasi. Passeri enese laad on kõrgekvaliteediline hollandi maneer; tema parim töö on Pontus de la Gardie hauamärk Tallinna Toomkirikus.

Üks minu õpilasist on kirjeldanud vanu losse eesti alal, teine Tallinna raekoda jne. Magister V. Vaga, kunstiajaloo assistent ja kabineti juhataja, on hää asjatundja siinse klassitsistliku kunsti alal.

L. Rudrauf, Prantsuse Vabariigi poolt finantseeritava prantsuse keele ja kirjanduse õpetooli professor, annab ülevaate kultuuri-kontakti tähtsusest oma maa ja Eesti vahel, samuti tegelikest saavutisist selle kontakti otsimisel.

„Prantsusmaa huvides on arendada Eestiga suhteid intellektuaalsetel aladel. See on propagandaks prantsuse kultuurile ja ühtlasi hoiab ära, et Eestis ei nähtaks Prantsusmaad mitte läbi vaenliku informatsiooni — näiteks koguni läbi saksa prilli...“ Viimane oletus tundub — vaevalt lausutuna — härra professorile enesele kui ka intervjuerijale nii huumorikäsitlusena oma võimatuses, et kumbki ei suuda hoiduda päris südamlükust naeruhoo-
st.

„Niisiis, prantslastele on tähtis, et nende tsivilisatsiooni püüdeid mõistetakse Eestis õieti. Seda vajadust on Prantsusmaal juba arvestatud riiklikult kui ka seltskondlikult poolelt. Prantsuse haridusministeerium on aidanud näiteks ka soetada raamatukogu Tartu Prantsuse Instituudile, ja kultuurpropagandiline organisatsioon „Elsassi Komitee“ toetab teadlaste ettekanne-reise Eestisse; lähemas tulevikus on siia oodata astronoomi Donjon'i. Selliseist kokkupuuteist on loomulikult otsest kasu ka Eestile. Kõik prantsuse teadlased, kes siin viimaseil aastail käinud, on tundnud huvi eesti olude kohta ja mitmed neist on kodumaal avaldanud tutvustavaid kirjutisi Eesti üle. Kirjandusteaduse professorilt Tronchon'ilt ilmus artikkel eesti uuemast kirjandusest, ajakirjas „Revue de littérature comparée“. Kahjuks takistab

neid isiklikke kokkupuuteid liiga suur kaugus kummagi maa vahel; igatahes oleksid prantslaste külaskäigud veel harvemad ilma kohaliku Prantsuse Instituudita ja propaganda-korralduseta. On asutatud ka üks igaaastane üliõpilas - stipendium Prantsusmaal õppimiseks; teist on loota Strassbourg'i ülikoolilt.

Isiklikult olen Tartus töötanud 12 aastat ja võin olla rahul töö tulemustega. Nüüd, prantsuse õpetooli muutmiseiga professoriks, on minu loengud saanud sunduslikeks oma alal; see autoriteeditus ei tee kahju. Mul on olnud tublisid õpilasi, kes hästi tunnevad prantsuse keelt; muidugi võiks säärase arv olla suurem. Üldse on prantsuse keele oskus Eestis kahjuks liiga vähe levinud — kuid aastatega on huvi ta vastu aina tõusnud. Prantsuse Instituut areneb hästi; tal on 200 liiget ja märksa rohkem raamatukogu tarvitajaid — nii üliõpilaste kui ka õppejõudude seast. Raamatukogu sisaldab juba 5000 köidet (mis enamikus kirjandusteosed, kuid on esindatud ka teadused — meditsiin, õigusteadus jt.). Viimastel aegadel on väljalaenatud raamatute ja ajakirjade arv tõusnud 4900-le aastas. Ka Instituudi koosviibimiseõhtuil on olnud hää menu.

Loengud prantsuse kunsti üle on alati äratanud elavat huvi. Kuulajaid on kogunenud kõigist teaduskondadest kui ka kunstikoolist. Ettekannete illustreerimist hõlbus-
tab Kunstiajaloo Kabineti suur — 5000-numbrine — diapositiividekogu.

Igatahes võib loota, et huvi prantsuse kultuuri vastu tulevikus tõuseb Eestis senisest üldisemaks. Prantsuse õpetool on asutatud kõigepeält selleks, et oleks võimalik ette valmistada prantsuse keele õpetajaid gümnaasiumidele. Teisalt rõhutavad paljud ülikooli õppejõud, kuivõrd soovitav oleks suurem prantsuse keele tundmine üliõpilaste seas. Üliõpilased ise arvatavasti kujutlevad, et prantsuse keelt rääkima õppida on eriliselt raske. Tegelikult on mitmed minu õpilasist Tartus seda suutnud ühe või kahe aastaga, päälegi õige rahuldava mää-
rani.

Mis puutub prantsuse-estis suhte sügavamasse tähtsusse eesti seisukohalt vaadates, siis see pole minu hinnata. Rõhutan vaid, et tunnen rõõmu oma tööst, ja tean, et edukalt saan ma töötada ainult ühismeeses oma eestlasest kolleegidega — ja eesti rahvuslikul alusel. On ju ka Tartu Prantsuse Instituudi asutanud eestlased, enamikus ülikooli õppejõud prof. Puusepaga eesotsas, aastal 1922. Taheti luua kohapäälne tsentrum prantsuse kirjanduse ja kultuuri tundmaõppimiseks. Tegevamad jõud instituudis on alati olnud eestlased; kõigepeält tuleb siin nimetada abiesimeest prof. A. Saarestet.“

Ülevaate teaduskonnast lõpetaksime intervjuuga rahvaluule „vanameistrilt“, professor W. Anderson'ilt.

„Tartus on minu teadusalal ka-
sutada väga hää võimalused: siinse Rahvaluule Arhiivi kogud on oma ulatuselt rahvuslik maailmarekord (nad sisaldavad 400.000 lehekülge materjale ja seejuures kasvavad iga aastaga jõudsasti). Tartus võib teadlane kui ka üliõpilane oma rahvaluule alal töötada rikkalikuma aine kallal kui kuski mujal.

Raskusi tõuseb küll teiselt küljelt. Nimelt on rahva sõnalised traditsioonid ja tooted päritolult enamikus rahvusvahelised — nii kõigepeält muinasjutud, siis mõistatused, vanasõnad, usundilised pärimused ja osalt isegi rahvalaulud. Seepärast peab peaaegu iga suurem monograafiline uurimus mõne rahvaluule punkti üle läbi töötama ka rahvusvahelised, s. o. teiste rahvaste vastavad ained. Sellekohast kirjandust meil leidub, kuid mitte küllaldaselt määralt. Pole küll kuski kogu mailmas koondatud kõiki trükis ilmunud folkloristlikke tekste; eriti sagedasti tuleb aga meil tellida välismailt tekstide ära kirju, mis lähivad maksma kaunis palju. Teine võimalus on muidugi sõita töötama välisma kogudesse. Ilma nende vahenditeta on siin aga täielikult võimalik uurida vaid seda, mis on tuntud kas ainult Eestis, või ainult vähe ka mujal. Eriti seminäritöö-

des peab sellepärast piirduma nende laulude ja pärimustega, mis esinevad ainult Eestis. Pääle selle nõuab uurimine rahvusvahelises ulatuses väga paljude keelte tundmist.

Õpetustööd oma alal ei pea ma koormavaks, teen seda hää meelega. Suureks toeks on säärane abilise nagu dr. Loorits; seminaritööde jaoks instrueerime üliõpilasi mõlemad.

Ka teadlaste järelkasvu suhtes oleme kaunis hääs seisukorras. Rahvaluule Arhiivis on dr. Looritsa juhatusel töötamas mitu ametnikku (nagu härrad Tampere, Viidebaum), kes on saanud juba väga hää ettevalmistuse; pääle nende leidub ka teisi õige häid noori folkloriste. Raskesti tuleb küll ette selles, et noored folkloristid ei tunne küllalt võõrkeeli; nad on oma uurimuses sunnitud piirduma Eestiga. Seda enam olen aga rahul nende töödega meetodi ja uurimistehnika seisukohalt. Mõningaid meie nooremate folkloristide töid tuleb pidada kõige paremaks mailma folkloristlikus kirjanduses. Dr. O. L o o r i t s a „L i i v i r a h v a u s u n d“, millest seni ilmunud III jagu, on üks parimaid meetodilt ja materjali täielikult ära kasutamisel; ta annab lõpliku kirjelduse teatava rahva usundist.

Võib nimetada ka mitme autori uurimusi sisaldavat koguteost „V a n a v a r a v a l l a s t“, mis ilmus paari aasta eest. Väga huvitav, seejuures meetodilt ja tehnikalt eeskujulik teos on E. T r e u - L a u g a s t e ülevaade eesti linnulaulu-imitatsioonidest; see ilmus saksa keelsena Helsingis, seerias „FF-Communications“. Noorele üliõpilasele on igatahes suureks auks tema töö ilmumine rahvusvahelises seerias.

Eesti folkloor on rahvusvaheliselt tähtis selle poolest, et temas peegeldub palju elemente, mis mujal enamasti on juba välja surnud. Eriti mardisandikombed on ses suhtes õpetlikud. Mardiks käimine on keskaja lõpupoolel meile läenunud Loode-Saksamaalt, kust oli pärit enamik ordumehi (meile lähim Kirde-Saksama, Preisi, ei tule ar-

„Üliõpilaslehe“

varemaid aastakäike

müüakse „Üliõpilaslehe“ talituses, Üliõpilasmajas.

vesse, kuna mardisante sääl ei tunta), ja kus mardikombed ning -laulud olid eriti välja arenenud. Meil on need kombed aga säalinud mitmes punktis arhailisematena: meil käivad „Mardiks“ päämiselt täiskasvanud, Saksas ainult lapsed — aga laulutekstidest järgneb, et säälgi omal ajal on seda kommet harrastanud just täiskasvanud; Saksas korjavad „Mardid“ ainult õunu, pirne, ploome (kuivatatuid muidugi), pähklaid, kooke — Eestis enne kõike sealihha; ometi räägivad saksa mardilauludki sealihast, vorstidest, pekkist!

Huvitavad on ka S k a n d i n a a v i a mõju jäljed. Meil esinevad mõned väga vanad skandinaavia päritoluga muistendid — nii lugu ära varastatud piksepillist; see tuleb ette ka „Eddas“.

Kui folkloori alalt ilmub praegu välismaail mõni teaduslik monograafia, siis sääl on tsiteeritud ka eesti materjale; eriti on see maksev muinasjuttude-uurimises. Täna hommikul sain Kieli ülikooli doktorandi Kurt Ranke töö „Muinasjutt kahest vennast“: see arvestab ka kõiki eesti aineid. Tartus tõlgitakse neid tarbekorral võõrkeeltesse.

Metoodiliselt põhjeneb eesti rahvaluuleteadus peamiselt soome saavutustel. Siiski on Julius ja Kaarle Krohni väljaarendatud geograafilis-ajaloolist vaatlusviisi mõnes punktis edasi kujundatud; palju pole meil metoodiliselt küll lisada olnud. Aga ka soome folkloristika ei saa uurida oma kodust materjali, kui ta ei arvesta

Eestis leiduvaid teisendeid; see maksab eriti laulude kohta. Et paljud laulud on mõlemal maal samad, ja et sama on värsimõõt ning laulude kogu stiil, siis on soome ja eesti rahvaluule lahutamatud, seda just uurimise seisukohalt. Isiklikult valmistan praegu avaldamiseks tööd „Studien zur Wortsilben-Statistik der älteren estnischen Volkslieder“, mis käsitleb „Vana kandle“ II osa, Kolga-Jaani laule, ja selgitab nende vahetõrka soome värsiteooria nõuetega. Soome uurijate avastatud reeglid on küll õiged, aga neid tuleb täiendada ja modifitseerida mitmes punktis (näiteks on selgunud, et ükski värs ei alga 6-silbise sõnaga, jne.).

Folkloori uurimine on ühel hoo bil kõige rahvuslikum ja rahvusvahelisem teadus. Koosseisult on Eestis, nagu mujalgi, rahva pärimused peamiselt internatsionaalse päritoluga; mis pole rahvusvaheline, see on enamasti ühine Soomega, nagu laulud; kolmas, puht-eestiline osa, on kõige väiksem. Aga oluline polegi mitte niivõrd rahvaluule toodete päritolu, kui nende vaim. Muinasjutte tuleb pidada tingimata rahvusvahelisiks — aga iga eri rahvuse juures muutub nende toon, stiil, kogu vaim. Siin on tegu peaaegu sama nähtega, mis ilmneb kirjanduse rahvuslikkuse ja mitterahvuslikkuse küsimuses. Folklorist saab muinasjutu teisendite uurimisel näidata, kuidas neis peegeldub eri rahvaste iseloom.“

Üliõpilaskonna tervisliku ankeedi andmeid.

Üliõpilaskonna tervislik ankeet korraldati Üliõpilaskonna Edustuse otsusel 10. veebruarist 1933. aastal. Ühtlasi tehti tervislehtede täitmine kohustuslikuks kõigile üliõpilastele, missuguse otsusega ühines hiljem ka Ülikooli Valitsus.

Üliõpilaskonna tervisliku ankeedi teostamiseks andis tõuke soov, saada pilti üliõpilaskonna tervislikust seisukorrast. Oli tarvis leida aluseid, millele rajada Üliõpilaskonna Haigekassa edaspidist tööd. Niisuguseks aluseks pidi saama iga üliõpilase isiklik tervisleht.

Tervislehtedel esinevad küsimused koostas Üliõpilaskonna Haigekassa Toimikond, mille juures võeti arvesse arstiteaduskonna õppejõudude näpunäiteid. Eriti suure tähtsusega küsimuste sisu suhtes olid Riigi Statistika Keskbüroo juhised, kelle soovil võeti sisse mõningaid antropoloogilisi küsimusi.

Tervisleht koosneb kahest osast. Esimese osa moodustavad küsimused, mis on täidetavad üliõpilaste poolt isiklikult, kuna teine osa on reserveeritud arstliku läbivaatuse jaoks. Andmed siia kannab arst, kes kinnitab neid oma allkirjaga, kontrollides ühtlasi isiku enese poolt küsimustele antud vastuseid.

Et saavutada täpsemaid andmeid ja hoiduda indiskretsusest, tehti ankeet salajaseks. Selleks koostati nimekiri, mille järjekorra numbriid kandis tervislehed.

Isiklikult pidid täitma üliõpilased küsimused soo, vanuse, päritolu, teaduskondliku kuuluvuse jne. kohta. Peale selle küsimused karskusest, sportimisest ja põetud haigustest

Arsti poolt täidetavas osas leiduvad küsimused kehaehituse ja tervisliku seisundi kohta, keha mõõdud ja haiguste kirjeldus.

Mis puutub küsimuste iseloomu, siis osutusid mõningad küsimused praktilisel läbitöötamisel ebakohaseks, kuna võimaldasid ebatäpseid vastuseid, mispärast ei saadud läbitöötamisel kasutada kõiki ankeedi andmeid.

Nimekiri koosnes 3525 üliõpilastest. Siia kuulusid kõik üliõpilased, kes olid ülikoolis 1932. a. sügissemestril ja peale selle 1933. a. kevadsemestril immatrikuleerunud üliõpilased. Nimekirjas olid ka need üliõpilased, kes astusid välja ülikoolist 1933. a. kevadsemestril, kuna nende lahkumise kohta andmed puudusid tervislehtede väljasaatmise ajal. Sellest on tingitud ka suur ankeedile mittevastajate protsent, kuna eksmatrikuleeritud ja ülikooli lõpetanud isikud ei olnud kohustatud vastama ankeedile. Ankeetlehti tuli tagasi täidetult 80,1% väljasaadetute arvust. Pääle selle võeti läbitöötamisele veel sügisel kuni töö alguseni saanud tervislehed. Lõpuliukuks arvaks pääle mõningate puudulikkude lehtede kõrvaldamist jäi 3354, nendest 2245 meesüliõpilaste ja 1109 naisüliõpilaste tervislehte.

Enne ankeetlehtede läbitöötamisele asumist koostati tabelite kavandid. Nende kavade koostamisel võeti arvesse mitmete vastavate eriteadlaste näpunäiteid. Peale selle tegi kavandite juures täiendusi ja osutisi Riigi Statistika Keskbüroo Üldbüroo juhataja härra H. Reiman, kelle juhtnõore läbitöötamisel täielikult arvestati.

Ankeedi teostamisega ühenduses olnud kulud kaeti Teedeministeeriumilt ja Riigi Statistika Keskbüroolt saadud summadest Stat. Keskbüroo direktor härra A. Pullerits'u lahkel kaasabil, kelle vastutulekuta ankeedi läbiviimine oleks muutunud küsitavaks. Osa kuludest kandis Üliõpilaskonna Haigekassa toimikond.

Ankeedi läbitöötamine algas 16. jaanuaril 1933. aastal, mil asuti tervislehtedel leiduvate andmete kontrollimisele. Puudulikult täidetud tervislehed parandati ja täiendati olemasolevate andmete järele, kuna osa tervislehti tuli välja jätta läbitöötamiselt andmete äärmise puudulikkuse tõttu. Andmete puudulikkus oli tingitud küsimuste mitmekülgsusest arusaamisest, mida eriti võis tähele panna vanemate ühiskondliku kihis-

tuse määramisel ning haiguste nimetuste märkimisel.

Üldiselt võtsid üliõpilased tervislikku ankeeti tõsiselt ja asjalikult, mispärast ka andmeid tuleb lugeda üksikutele puudustele vaatamata küllalt usaldusväärseks, mis annavad väärtusliku ja tõele vastava pildi üliõpilaste tervislikust seisukorrast.

Ankeedi läbiviimiseks loodi kokkulepe Üliõpilaskonna Haigekassa Toimikonna ja Tartu Ülikooli teenistuses olevate arstide vahel. Selle kokkuleppe kohaselt moodustati Ülikooli kliinikute juures arstliku läbivaatuse punktid, kus 5 mees- ja 3 naisarsti vaatasid läbi üliõpilasi. Läbivaatamine sündis üliõpilastele tasuta, kuna vastavad kulud kandis Haigekassa Toimikond. Läbivaatamist toimetati uute ja täpsete instrumentidega, mille tõttu peab sel teel saavutatud andmeid lugema peaaegu absoluutselt usutavateks. Kahjuks ei saa seda aga öelda nende lehtede kohta, mis täideti väljastpoolsete arstide poolt. Siin tuleb esile mõningaid puudusi, mis nähtavasti sellest tingitud, et arstidel puudusid vastavad riistad, eriti kehahõõrde kindlaksmääramisel. Sellepärast on vist paljud arstid tarvitanud pea ja rinna otse läbimõõtu asemel ümbermõõtu.

Andmete läbitöötamisel koostati ühtekokku 89 tabelit, mis käsitlevad 31 eriküsimust. Neist 17 tabelit koostati subjektiivsete vastuste kohta ja ülejäänud 72 tabelit arstlike andmete järele. Iga küsimust vaadeldi mitmelt seisukohalt. Vaadeldi tervislikku seisut teaduskondade, vanemate ühiskondliku kihistuse, vanuse, rahvuse, päritolu ja teiste aluste järele.

Ankeedi korraldamise ajal oli Ülikoolis 7 teaduskonda 3 osakonnaga. Läbitöötamisel vaadeldi osakondi eraldi teaduskondadest. Rohuteaduse kuulajaid ei eraldatud sama teaduskonna üliõpilastest nende väikese arvu tõttu, kuna ka pealegi juuriidiliselt nende vahel enam suurt

vahet ei tehta. Ühiskondlike kih-tide eristamiseks jagati üliõpilased nende vanemate elukutse järele üheksasse kihistusse. Üliõpilaste üksikasjalist jagunemist teaduskondade ja vanemate ühiskondliku kihistuse järele näitavad järgmised tabelid:

T e a d u s k o n n a d: mehed: naised:

Usu-	127	7
Õigus-	652	79
Majandus osak.	320	235
Arsti-	249	150
Rohutead. osak.	95	173
Filosoofia	119	348
Matem.-loodus-	266	86
Loomaarsti-	141	7
Põllumajandus-	211	24
Metsa osak.	65	—
Kokku:	2245	1109

V a n e m a t e ü h i s k o n d l i k k i h i s t u s: mehed: naised:

Talupidajad üle 10 ha talundis	573	188
Talupidajad alla 10 ha talundis	96	29
Palgalistega ettevõttepidadajad kaubandus-alal	88	38
„ „ tööstus-alal	61	36
Isetöötajad väikeettevõtjad	340	199
Töölised, teenijad	250	105
Ametnikud	611	370
Vabakutselised	104	69
Kapitalist elavad (ka maja üürist elavad)	122	75

Vanaduse järele jagunesid üliõpilased viieaastase intervalliga järgmiselt:

m e h e d: n a i s e d:

17—19 aastani	208	195
20—24 „	1065	593
25—29 „	629	229
30—34 „	224	67
35—39 „	66	13
40—44 „	36	8
45—49 „	12	1
50—54 „	5	3
Teadmata	4	—
Kokku:	2245	1109

Alla 17 aasta ja üle 54 aasta vanuseid üliõpilasi ei olnud. Vanuse määramisel arvestati lehe täitmise kuupäeva, kusjuures arvestati ainult terveid aastaid.

Rahvuse järele jagunesid tervislehti esitanud üliõpilased järgmiselt:

m e h e d: n a i s e d:

Eestlased	1847	957
Sakslased	189	49
Venelased	101	60
Juudid	69	26
Rootslased	15	4
Lätlased	13	4
Teised rahvused	11	9
Kokku:	2245	1109

Teistest rahvustest võiks nimetada soomlasi — 3 meest ja 2 naist ning poolakaid 1 mees ja 5 naist. Läbivaadatud üliõpilastest on kasvanud linnas 1189 m. ja 721 n., maal 972 m. ja 341 n. ning alevis 83 m. ja 46 naist.

Kokku: 2245 1109

VANEMAD JA PEREKOND.

Laste arv vanemate perekonnas. Võiks arvata, et üliõpilased on pärit väiksearvulistest perekondadest, kuna väike laste arv võimaldab paremini nende eest hoolitseda ja neile kõrgemat haridust pakkuda. Tegelikult aga nähtub ankeedi tulemustest, et see arvamine ei vasta tõele. Ühelapselistest perekondadest on pärit ainult 344 üliõpilast ehk 10,2% kogu üliõpilaste arvust. Suurem arv üliõpilasi põlvneb kahelapselistest perekondadest — 691 ehk 20,9%. Kolmelapselistest perekondadest on pärit 660 üliõpilast ehk 19,7%, neljalapselistest 599 (15,8%), viielapselistest 385 (11,5%). Üle viie lapse on 741 üliõpilase vanemal, mis moodustab

21,9% üldisest üliõpilaste arvust. Maksimaalse arvu õdesid - vendi omab üks 24-lapselisest perekonnast päritolev meesüliõpilane.

Peab tähendama, et meesüliõpilaste vanemad omavad suurema arvu lapsi kui naisüliõpilaste vanemad. Pilt on järgmine:

m e h e d: n a i s e d:

1—3-lapsel. perekond	46,9%	57,8%
4 ja enam lapsel. per.	52,7%	41,8%
teadmata	0,4%	0,4%

V a n e m a t e s u r m a p õ h j u s e d. Vaeslastest suurema protsendi moodustavad meesüliõpilased — 36,4%, kuna naisüliõpilasi-vaeslapsi on 18,6%. See on seletatav meesüliõpilaste suurema keskmise vanusega ja suurema iseseisvusega elus (ametisoliijaid meesüliõpilasi rohkem naistest). Isatuid meesüliõpilasi on 796, neist mehi 550 ja naisi 246. Ematuid on 408, neist mehi 300 ja naisi 108. Vanemate tähtsama surmapõhjuse esinevad vereringeelundite haigused 224 juhul; järgnevad hingamiseldite haigused 174 juhuga ja tuberkuloos 120 juhuga. Õnnetuslik ja vägivaldne surmapõhjus esineb 116 juhul. Vähke ja muid kasvajaid on 131 juhtu, erkkonna ja meelegaorganite haigusi 79 juhtu ja nakkushaigusi 74 juhtu.

Pärilikud haigused perekonnas. Pärilikke haigusi tuleb ette 295 üliõpilase perekonnas, missugune arv moodustab 8,8% üliõpilaste koguarvust. Tähtsama ja peaaegu ainukese päriliku haigusena esineb tuberkuloos — 254 juhul (7,6%). Peale selle võiks veel nimetada mitmesuguseid vaimu- ja erguhaigusi — 31 juhul (0,9%). Teisi haigusi on väga vähe.

Alkoholi tarvitamine üliõpilaste hulgas. Ankeedi läbitöötamisel loeti karsklasteks need üliõpilased, kes absoluutselt alkoholi ei tarvita. Teaduskondade järele jagunevad üliõpilased alkoholi tarvitamise suhtes järgmiselt:

Teaduskond:	mehed:	naised:
Usu	84 ehk 66,1%	1 ehk 14,3%
Õigus-	533 „ 81,8%	33 „ 41,8%
Majand. osak.	257 „ 80,3%	100 „ 42,6%
Arsti-	184 „ 73,9%	75 „ 50,0%
Rohut. osak.	76 „ 80,0%	70 „ 40,5%
Filosoofia-	72 „ 60,5%	153 „ 44,0%
Matem.-loodus-	190 „ 71,4%	32 „ 37,2%
Loomaarsti-	120 „ 85,1%	1 „ 14,3%
Põllumajandus-	164 „ 77,7%	14 „ 58,4%
Metsa osak.	50 „ 76,9%	— „ —
Kokku alkoholarv.: 1730 ehk 77,1%		479 ehk 43,2%

Nagu tabelist näha, alkoholarvitamine on kõige enam levinud loomaarsti ja õigusteaduskonna üliõpilaste hulgas. Järgnevad majandus- ja rohuteaduse osakonna meesüliõpilased, kuna kõige vähem alkoholarvitajaid meesüliõpilasi on usu- ja filosoofia-teaduskonnas. Mittekarsklaste prots. naisüliõpilaste hulgas on kõige suurem põllumajandus- ja arstiteaduskonnas.

Kui vaadelda alkoholi tarvitamist üliõpilaste vanemate ühiskondliku kihistuse järele, siis võib märkida suuremat alkoholarvitajate arvu jõukamatest kihistustest päritolevate üliõpilaste hulgas. Nimelt meesüliõpilastest tarvitavad alkoholi

kapitalist elavate kihistuses 84,4%, tööstusomanikkude kihistuses 83,6% ja vabakutseliste kihistuses 80,8%. Naisüliõpilaste hulgas leiame enam mittekarsklasi vabakutseliste kihistuses 58,0% ja tööstusomanikkude kihistuses 52,8%.

Suur alkoholarvitajate protsent üliõpilaste hulgas on tingitud sellest, et ka kõik „terviseviina“ joojad paigutati alkoholarvitajate hulka. Ülejäänud üliõpilased: 515 meest (22,9%) ja 630 n. (56,8%) on täiskarsklased.

Suitsetamine üliõpilaskonnas. Suitsetajad jagunevad teaduskondade järele:

Teaduskond:	mehed:	naised:
Usu-	45 ehk 35,4%	— ehk — %
Õigus-	334 „ 51,2%	7 „ 8,9%
Majandus. osak.	152 „ 47,5%	13 „ 5,5%
Arsti-	140 „ 56,2%	23 „ 15,3%
Rohutead. osak.	44 „ 46,3%	18 „ 10,4%
Filosoofia-	36 „ 30,3%	23 „ 6,6%
Matem.-loodus-	98 „ 36,8%	4 „ 4,7%
Loomaarsti-	82 „ 58,2%	— „ —
Põllumajandus-	74 „ 35,1%	3 „ 12,5%
Metsa osak.	37 „ 56,9%	— „ —
Kokku suitsetajaid: 1042 ehk 46,4%		91 ehk 8,2%

Järelikult kõige suurem suitsetajate protsent meesüliõpilaste hulgas langeb loomaarstiteaduskonnale. Järgnevad põllumaj.-metsa osakonna ning arstiteaduskonna üliõpilased. Kõige väiksema prots. moodustavad filosoofia-teaduskonna suitsetajad meesüliõpilased. Naisüliõpilaste hulgas on kõige rohkem suitsetamine

levinud arstiteaduskonnas.

Vanemate ühiskondlikku kihistust aluseks võttes, näeme, et sarnaselt alkoholarvitamisele on ka suitsetamine kõige rohkem levinud jõukamates kihistustes. Alkoholarvitamise ja suitsetamise mõju üliõpilaste tervislikule seisukorrale vaatleme hiljem.

TARTU KAMMERKINO

ATEEN

Linastab lähemal ajal:

Kuldauhinnaga kroonitud
Viinis juunis 1934. a. filmNaine ei unusta
üialgi.

Kevadparaad

Võluva ungarlanna
Franziska Gaal'i
selleaasta suurfilm.

Armulaul

(Õiekuul)

Kammerlaulja
Richard Tauber
Fr. Schuberti osas.

Villy Fritsch

KÄTHE VON NAGY,
V. ALBACH-RETTY,Tema kõrguse
tütred

Uudsemaid helioperette.

Meie
moodsam ja
kallim heliaparatuur
v a i n s t a b k ö i k i.

„Roosade prillide“ puhul.

Kuhu suundub teater ja mida nõuab publik?

Draamastuudio ringreis ja „Estonia“ hooaja avang kaasaja menukama näitekirjaniku Hugo Raudsepa komöödia „Roosade prillidega“ on käesoleva sügishooaja silmapaistvam teatrisündmus. Milli Mallika nimi tõmbab ja Tartus avaldasid omakorda läbilõõmiseks kaasmõju Tallinna marki moesolek ja Mizzi Mölleri hästireklameeritud juubel.

Nüüd, mil esimene ärevus „Roosade prillide“ ümber vaibunud ning kriitika oma sõna öelnud, kerkivad sees selle ajakajalise komöödiaga mõningadki mõtted.

Hugo Raudsepp, tundelise ühiskondliku närviga kirjanikuna, tabas ajavaimu ja publiku maitset, kui ta astus rambivalgusse „Mikumärdi“ „Põrunud aru õnnistuse“ ja „Vedeleorstiga“. Ta rajas ajakajalise komöödia alal kooli, ent epigoonid (neist tuntumad Metsanurk, Mälk j. t.) sattusid juba kas esikteose või järgmise juures labasustesse. Menu nime kummarduti „Tema Majesteedi“ — massi maitse ees. Ent meistri ja eeskuju Hugo Raudsepagi pingele näitab langemistendentsi. Autor nagu viskleks palavikus, et leida aktuaalset ning jäädvustada ajakajalisi momente vaimukas dialoogis. „Salongis ja kongis“ tundus kombineerituna, „Roosade prillide“ puhul on otse ilmne, et Raudsepp kurnas juba ahtraks jäänud ironia- ja naljanärvi. Meister, kes naeris seltskonna üle kõrgel oliimpil, on tulnud rahva sekka, hakanud kummarduma massi, sõna pahemas mõttes ja tänava-maitse ees.

Usume, Hugo Raudsepp on väsinud, kuid ei tohi kahe silma vahele

jätta teistki pöördelise tähtsusega momenti. Ajakajalise komöödia hooaeg tundub läbi olevat, nagu suve-mood sügise tülles. Pealiskaudsemadki rööbasjoonte tõmbamised Euroopa suurte teatri tsentrumitega räägivad sama. Kas täielik pööre publiku teatrinõuetes?

Moskvalaste nimekaim teatrijuht Meyerhold klareeris otseselt, et päevakajaliste ja propaganda teenistuses olevate näidendite hiilgepäevad kuuluvad ajalukku. „Tahame tagasi pöörduda antiikteatri juurde! Uus teater peab arvestama publiku alalist mõtlemisvajadust — temalt nõutakse ideoloogiat ja selgust.“

Ajakajaline sõnasädelus on pühitud ka Berliini (!), Viini ja Budapesti lavadelt. Esirinnas sammuvad klassikud. Shakespeare'i „Romeo ja Julia“ „Veneetsia kaupmees“ j. t. tõttavad moodsas redaktsioonis lõikama uusi loobereid. Alles teises järjekorras on kingitud tähelepanu moodsaile ja ülimoodsaile autoreile.

Selliseid ajamärke võime registreerida meiegi teatrikroonikas. Eriti „Roosade prillide“ puhul, kus pole

puudu operetlikust jandist, paradoksidest, vaimukaist „monoloogidest“ ja isegi kohati teravmeelsest naljast jäi alateadlikult tunne, et selline kerge, küll eilülähedane, ent sidemetu ja kandvama ideestikuta komöödia ei rahulda, ei kustuta teatrikülastaja janu. Säärane tunne oli paljudel. Ja kerkib küsimus: kuhu suundub eesti teatripubliku maitse, mida vajatakse, mida nõutakse?

Suurte klassikute lavaletoomist on meil pea alati pidurdanud väljapaistvate dramaatiliste võimetega näitlejate puudus. Kuhu siis? Mõõdunud aastal „Estonia“ andis lavastused, mis väärivad suunda ja publikuga kontakti otsijate täit tähelepanu. Marcel Pagnoli „Kauged rannad“ ja „Fanny“ töid psühholoogiliselt tiheda mänguga elülähedase ning uudse teatrielamuse. Teatrikülastaja sai kaua aja tagant maitsta nagu piksevihmale järgnenud kosutavat värskusetunnet. Tartu esteetiliste ringide spontaanselt teostamisele viidav algatus — luua moodsa draama viljeldajate kooli ja truppi, on selles seerias ka üheks ajamärgiks.

Meie ajakajalise komöödia meistri „Roosad prillid“ nagu tahaksid öelda: aeg on läbi, saabub sellelaadiliste teoste lavastamiseks mõnda aastat keste vahemik. Muidugi tekib veel epigoone ja selle žanri näidendid figureerivad veel aastaid maalavadel, ent see kuulub juba järellainetuse valda.

Suuna määramisel, uute radade ja tähiste otsingul peaks päevakorda kerkima ajavaimule kohases lavastuses moodne draama.

Edg. V. S.

Eduard Wilde „Mäeküla piimamehe“

dramatiseering «Vanemuises» 1. septembril.

Dramatiseering Andres Särevilt 3 vaatuses, 6 pildis. Lavastaja: A. Särev. Muusikajuht: E. Tubin. Dekoratsioonid: V. Haas.

„Vanemuise“ käesolev sügishooaeg avati rõõmustaval kombel mitte klassilise suurteose, ei ka päevakajalise komöödia, vaid meie parima ja kunstiküpsema romaani „Mäeküla piimamehe“ dramatiseeringuga. „Mäeküla

piimamees“, kui psühholoogiliselt tihed ja inimhinge vastuolusid paljastav teos, seab dramatiseerija raske ülesande ette.

Seekordne dramatiseering otse sunnib eritlema ilukirjanduslikku teost ja tema lavastamise viisi. „Mäeküla piimamees“ tundub teosena, mida üldse ei tuleks lavale kanda — see on lugemise romaan. Et A. Särev siiski

ILMUS

ALEKSIS KIVI

NÕMMEKINGSEPAD

Komöödia viies vaatuses. Tõlkinud Friedebert Tuglas. 176 lk. Hind 2 kr., köites 2 kr. 50 s.

Inimtüüpide geniaalse kujutaja ja rahvahinge tabaja võimete kõrval on A. Kivil veel suur huumoriand. Soome kirjandusloolane prof. V. Tarkiainen ütleb teoses „Aleksis Kivi“: Just humoristina on Kivi hilisemate sugupõlvade üldises teadvuses kerkinud maailma suurimate väärlillseks. Ja tõsi on, et kui peetakse silmas huumoris avalduvat meelekujutuse jõudu ja suurejoonsust, siis on sõrmedel loetavad need humoristid, kes suudavad teda võita.“

ALEKSIS KIVI

Elulugu prof. Tarkiaineni sülest, tõlk. Aug. Palm.

Kuidas vaesusega võideldes lihtsast külapõltsist sai Soome suurim kirjanik; tema looming ja eluvõitlus. 5 pildiga. 176 lk. Hind 1 kr. 75., köites 2 kr. 25 s.

EESTI KIRJANDUSE SELTSI KIRJASTUS

sõandas teost dramatiseerida — siis tuleb olla rahul ta mitte küllalt õneliku saavutisega.

Mis puutub aga loodu lavastamisse ja ettekandesse, siis näitas siin A. Särev kui lavastaja eelkäijaist õnnelikumat kätt. Ka dekoratsioonid täitsid ilmekaina oma ülesannet — ära oleks võinud jääda liigkehana draamaga kaasasõrkiv muusika.

Eduard Wilde on lahastanud roomaanis möödunud sajandi kõikide vahenditega majandusliku hüve poole püüdnud eestlase. Säilinud on siiski inimene, kes hellitab, targutab, armastab ja olgu kui vaevatu tahes, omab kirge. Seda armastusele ärkavat inimest suutis pakkuda ka lava. Mäeküla mõisa kandimehe osmikust ronis Tõnu Prillup nagu tõuk tupest välja, raputas maha tuimuseahelad ja tundis end mehena, kel julgust võitlusse astumiseks isegi „isanda“ Ulrich von Kremeriga. Teatud positiivsele lahendusele püüdnud otsiskeludest hoolimata on „Mäeküla piimamees“ raske ja masendav draama. Et siin pakutavat virilät, ahnitsevat inimnägu rambivalguse reaalsusse kanda — see vajab suuri näitlejaid. Kolm

keskset, kandvat kuju on täiesti komplitseeritud hingeeluga ning ühtlasi variatsioonirikast mängu võimaldavad.

L. Lindaul Tõnu Prillupi teise naise Marina oli draama kandvam ja vastutusrikkam osa. Omada hinge, janu vabaduse ning puhtuse järele ja sellejuures siiski täita lepingut — magada vaheldumisi mõisas ja mehe hütis. Esimeses vaatuses L. Lindau ei suutnud süveneda osasse. Ta julge, näpsakas linnaplikalik ülalpidu, rafineeritud väljendusviis, hoolimata maa-rovastusest ja talutüdrukulikest ringutustest, ei jätnud seda küpse maatüdruku muljet, millisenä pidi ta mõjuma Ulrich von Kremerisse. L. Lindau mängis laval, ta ei elanud oma osas. Teises vaatuses suruti näitlejanna mäng kindlasse rööbastesse. Mari kui terve mõtlemissiga, ent tujukas naine, omandas juba ilme. (Liigseid edvistusi raamatuga võiks aga siingi serveerida kahandatud kujul.) Kolmandat vaatust kandis L. Lindau täie eneseteadvusega ja hästi. Ta kehas tas naist, kes teadlikult teeb kurja, ent saatusele ja olukordadele allununa ei julge astuda pöördele lahendusteele.

Kaks rivaali — rauga-ea lävel seisvad Tõnu Prillup (R. Ratassep) ja Mäeküla mõisnik Ulrich von Kremer (J. Pöder) moodustasid hoopis erinevaid tüüpe. Usun, et Mäeküla mõisniku tüüpi luues on autor mõelnud temast kui väike-kolga mugavast maa-mõisnikust, kellel omalaadsed „valgustatud“ mõttekäigud asendavad upsaka parunlikkuse. Sellisenä esitas Ulrich von Kremeri tüüpi J. Pöder. Näitleja, kellele paljudelgi kordadel on tehtud etteheiteid, arendas seekordset osa järjekindlusega. Pisut üleliia altruistlikuks jäi siiski see möödunud sajandi Salomoni tüüp. Oleks

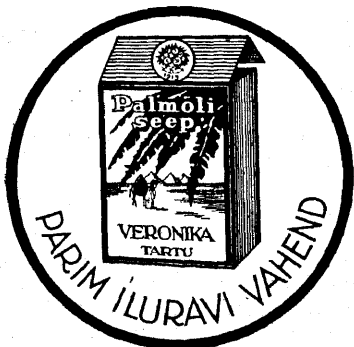
tahtnud näha temas enam omakasu-püüdlikke, salakavalamaidki jooni. Liialt ärimehelik ja mugav oli oma vanuks päeviks sooja ning hellust otsiv „Don Juan“ Ulrich von Kremer.

Tõnu Prillupist, alandlikust pöpsist, pidi vormima uhkustunnet omava mehe R. Ratassep. Ta suutis seda — ja on ikka olnud hea karakterosades. Etteheiteid liig dramaatilisesse kaldumises võib näitlejale teha teise vaatus teises pildis. Pöpsi hingeelu on sammeldanud, tema tundepuhangud jõuetumad ja verevaesemad kui seda pakkus näitleja. R. Ratassepa mäng „Mäeküla piimamehes“ oli viimistletud, nüansirikas ja väärib tunnustust.

Kõrvalosades L. Tubin mõisateeni- ja Vilhelminena kaldus groteskmesse šablooni ja mõjus segavalt ansambelisse, samuti põhjusetult mõttevaeseks ning üllõmitavaks oli tehtud mõisatöölise Mihkel Ketta osa H. Pilleri poolt. E. Nüssiku mõisasepp Kohveti Juhan oma hetkelises ülesastumises ei suutnud luua tüüpi.

J. Kull mõisahärra teenri Reemetina esines hulga küpsemäna ja järjekindlamana. Jäi hea mulje sest kõiketeadvast ja kõigest vaikida oskavast elupõlisest teener-nõuandjast. V. Kene mõisa piimamehes Kuru Jaanis leidis päris nauditavat bravuuri ja uhkeldamist.

Edg. V. S.

Koosolek 29. mail 1934.

Koos 18 ksv. ksv. Juhatab ksv. Meil, protokollib ksv. Kiršfelt.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Üliõpilaste arvu piiramisega seoses olevaid küsimusi. 3. XIII Edustuse töökava. 4. SELL XI konverentsi resolutsioonide kinnitamine. 5. SELL IX olümpiaadiga ühenduses olevaid küsimusi. 6. Juhatus otsuste kinnitamine. 7. Suviste asemikkude valimine. 8. Kirjastusleping Akad. Kooperatiiviga. 9. Ankeetandmete kirjastamise kava. 10. Läbirääkimised.

1.

16. mai koosoleku protokoll kinnitatakse.

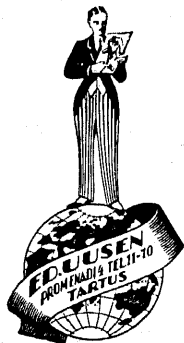
2.

Selle päevakorra punkti all ksv. Meil teatab, et saadud andmete põhjal Ülikooli Valitsus ei kavatsen õp-pemaksu tõsta ega üliõpilaste arvu piirata käesoleval eelarveaastal. Küll võib see päevakorrale kerkida järg-misel aastal.

Pikemaid läbirääkimisi selles küsimuses ei kerki.

3.

XIII Edustuse töökava võetakse vastu juhatus poolt esitatud kujul.

VALMISTAN
RÕIVASTUSTÖID
DAAMIDELE
HÄRRADELE

4.

SELL XI konverentsi resolutsioonide kinnitamine langeb päeva-korras ära, kuna protokoll Läti üliõpilaskonnalt ei ole veel saabunud.

5.

Juhataja informeerib koosole-jaid sügisel Eestis peetavaist SELL kergejõustiku võistlustest. Juhatu-sele antakse volitus võistlustega seoses olevate küsimuste lahenda-miseks.

6.

Kinnitatakse juhatus otsuseid: 1. Soome-Eesti üliõpilaspäevade korraldamine edasi lükata järgmiseks aastaks, kuna eelseisval sügisel peetakse Eestis SELL olümpiaad ja sel puhul korraldatakse ekskursioone. 2. Otsustatakse teha üliõpilasköögis remonti ja kulud katta köögisumma-dest. 3. Kinnitatakse veel rida teisi otsuseid.

7.

Suvel Tartust eemalviibivate ju-hatuse liikmete ja toimkondade ju-hatajate asemele valitakse järgmised asemikud:

abiesimehe k. t. — ksv. J. Pom-mer,

2. abikirjatoimetaja k. t. — ksv. A. Kiima,

abilaekuri k. t. — ksv. D. Pas-ternak,

välisloimkonna juhataja k. t. — ksv. A. Herman,

majandustoimkonna juhataja k. t. — ksv. L. Silbergleich,

tööstöö juhataja k. t. — ksv. A. Vassil,

revisjonitoimkonna juhataja k. t. — ksv. H. Madisson,

välisloimkonna liikmete k. t. — ksv. ksv. L. Silbergleich ja A. Kiima.

8.

Kirjastusleping Akad. Kooperatiiviga võetakse päevakorras ära, kuna peetakse vajalikuks redigeerida lepingu teksti.

9.

Ankeetandmete kirjastamiseks antakse juhatusel volitus.

Koosolek 1. juunil 1934.

Koos 16 ksv. ksv. Juhatab ksv. Meil, protokollib ksv. Kiima. Koos-olek algab kell 22.25.

Päevakorras: 1. Protokoll. 2. Ju-hatus otsuste kinnitamine. 3. SELL konv. resolutsioonide kinnitamine. 4. Valimisi. 5. Kirjastusleping Akad. Kooperatiiviga. 6. Läbirääkimisi.

1.

Eelmise koosoleku protokoll kin-nitatakse muutmatult.

2.

Ksv. Meil teatab, et juhatus on valinud ksv. V. Jaako majandusliku ja ksv. K. Kõivu tervislehtede väl-jatootamiskavade koostajaks. Juha-tuse otsus kinnitatakse.

3.

SELL XI konverentsi resolutsioonid kantakse ette. Sõna ei soo-vita ja resolutsioonid kinnitatakse.

4.

Vabale kehalise kasvatus toim-konna juhataja kohale valitakse ksv. A. Kiima ühel hääl. Üldtoimkonna liikme kohale valitakse ksv. H. Re-bane.

5.

Kinnitatakse leping Akad. Koo-peratiiviga dots. Tehveri „Koduloo-made anatoomia“ kirjastamiseks. Juhatusel antakse volitus lepingu allakirjutamiseks.

PARIMAI SORDI
ÕUNU

soovitan oma ärist

ERIKA

Vd. TÖNISSON & Ko.

Tartu, Suurturg 2

AKADEEMILISI TEATEID

ÜLIKOOLI LÕPETASID.

USUTEADUSKONNAS: Paul Koppel mag. theol. astmega.

ARSTITEADUSKONNAS: Gavriil Karasajev.

ÕIGUSTEADUSKONNAS: Richard Ilves.

FILOSOOFIATEADUSKONNAS: Marta Sorgsep, Linda Udeküll, Hanna Vilenski ja Marie Teder.

MAT.-LOODUSTEADUSKONNAS: August Egel (matem.), Rachel Issurin (cum laude), Salme Käspert (c. l.), Hortense Lüdig ja Hilda Sahlit (kõik loodusteadlased).

LOOMAARSTITEADUSKONNAS: Evald Nõmm.

UUS DOKTOR.

Dr. rer. for. diplom otsustati välja anda B. Hallerile.

UUSI MAGISTREID.

Mag. theol. astme omandas Paul Koppel (magistritöö: „Psühhoanalüüsi vaated kristlikule dogmale“).

Mag. agr. astme omandas Joosep Nõu (magistritöö: „Talundite suuruse mõju tasuvusse Eestis võrdlevalt Taani, Rootsi ja Soome tasuvuse andmetega“).

KODUMAA STIPENDIUM.

A. Reismanile pikendati kodumaa stipendiumi kolmeks kuuks.

VAKANTNE ÕPETOOL.

Klassilise, eriti ladina filoloogia professuur on otsustatud vabaks kuulutada, kuna prof. V. Süss on esitanud lahkumispalve.

KINNITATI.

Edasi kinnitati ametisse lastekliiniku van. assist. drnd. med. A. Reimann.

Loomakasvatuse kabineti noor. ass. k. t.-ks kinnitati L. Tõlpus.

Füüsikalise keemia labor. abijõuks määrati P. Prosovits; närvikliiniku noor. ass. k. t.-d G. Martinoff ja A. Viidik kinnitati nooremateks assistentideks.

Abijõududena matemaatika inst. juure kinnitati edasi Alma Ruubel ja R. Aavakivi. Zootehnika katsejaama van. ass. k. t. N. Maasing kinnitati edasi samasse ametisse.

Metsandusnõukogu liikmeks määrati prof. A. Mathiesen Ülikooli Valitsuse poolt põllumajandusteaduskonna metsaosakonna määralise õppejõuna.

Lastekliiniku noor. ass. k. t.-ks kinnitati A. Allik.

Tehnikaosakonna abisekretäriks kinnitas Ülikooli Valitsus dots. J. Kopvillem'i, Prodekaaniks valitud dots. H. Perlitzi kinnitamine oleneb HSM:st.

Ehitusõpetuse kabineti noor. ass. k. t.-ks kinnitati A. Veski.

Edasi kinnitati ametisse füüsikalise keemia laboratooriumi noorem assistent E. Krusenbergi.

noor ass. k. t. ehituskonstruktsoonide ja tsiviilehitiste professuuri juurde A. Veski.

Eesti keele arhiivi korraldajaks kinnitati mag. P. Ariste. Geodeesia dotsentuuri juure kinnitati abijõuks käesolevaks poolaastaks mag. math. H. Muischnek.

Klassilise muinasteaduse instituudi juhatajaks kinnitati prof. P. Haliste.

VABASTATI.

HSM pikendas prof. N. Köstneri vabastust ametikohuste täitmist veel poole aasta võrra, kuni 1. jaan. 1935.

Ametist vabastati: Vaimu- ja närvihaiguste kliiniku noor. assistent. E. Karu ja bakterioloogia inst. noor. assist. E. Nerska; viimase asemele määrati S. Matto.

Ametist lahkusid lastekliiniku noor. assist. A. Maks ja kõrva-, nina- ja kurguhaiguste kliiniku noor. ass. k. t. K. Grin; viimase asemele määrati esialgselt R. Mürsepp.

Dr. R. Livländer vabastati ajutiselt Tähetorni vanema ass. kohuste täitmist käesolevaks poolaastaks õppeülesande puhul geodeesias.

Eradotsent J. Aavik vabastati õppeülesandest käesoleval poolaastal.

VÄLISMAALE SÕIDAVAD.

Septembri algul sõidavad teaduslikul otstarbel välismaale prof. G.

Parim
koosviibimise koht

**RESTORAN
SEGERLIN**

Iga pühapäev
rootsi laud 12-3

Hääd kabinetid ja muusika

**Väärtasju kinkideks ostate
kõige soodsamalt**

V. TIIDO

kulla-, kellasena ja kristalli ärist
Tartus, Aleksandri t. 6

Barkan, prof. E. Masing ja prof. V. Vadi.

Prof. R. Rammul'i välismaa sõidu puhul täidab tema kohuseid didaktilis-metoodilise seminari, Eksperimentaalse psühholoogia laboratooriumi ja Foneetika laboratooriumi juhataja asetäitjana eradots. W. Freymann.

Õppeülesandetäitja P. Arumaa sõidab Varssavi slavistide kongressile septembri lõpus.

Dots. B. Jürgens'i välismaa sõidu puhul kinnitati tema asetäitjaks ülikooli usaldusarstina dr. med. V. Steinfeldt, kuna kehalise kasvatuse inst. juhataja aset täidab E. Rosenblatt ja operatiivkirurgia kabineti ning ortopeedilise polikliiniku juhataja asetäitjaks ass. M. Jakobson.

Eradots. V. Ernits sõidab Poolasse slavistide kongressile septembri lõpus s. a.

LUBASID VÕORKEELSETEKS LOENGUTEKS.

HSM lubas saksa keele lektor K. Schreinert'ile ja prof. E. Masing'ile tarvitada õppekeelena saksa keelt, esimesele kolme, teisele viie aasta kestel.

HSM lubas prof. G. Barkan'ile, kes Riigivanema poolt kolmeks aastaks ametisse edasi kinnitatud, tarvitada õppetööks saksa keelt selle aja jooksul.

LOOMAARSTITEADUSKONNA ÕPPEKAVASSE SÕJAKEEMIA.

Kaitseministeerium on algatanud küsimuse, et ülikooli loomaarstiteaduskonna õppekavasse võetaks sõjakeemia, sõjagaasid ja sõjagaaside tagajärjel tekkinud koduloomade haiguste ravimine. Küsimus tuleb arutusele eeskätt vastavas teaduskonnas.

TEHNIKAOSAKOND AVATUD.

Tehnikateaduskonna asutamise määruse kohaselt on 1. sept. s. a. arvates mat.-loodusteaduskonna juures ellu kutsutud tehnikaosakond, kuhu õppekohtadena kuuluvad keemilise tehnoloogia professor ning ehituskonstruksioonide ja tsiviilehitiste professor. Esimene töötas sellisena juba seninigi mat.-loodusteaduskonnas ja tuli nüüd ümber arvata tehnikaosakonda. Teine on muudetud senisest põllumajandusteaduskonna ehitusõpetuse dotsentuuri. Ülikooli Valitsuse otsuse kohaselt tuleb mat.-loodusteaduskonnal kohe asuda nende õppekohtade täitmisele. Kuni selle ülesande teostamiseni ülikooli Seaduses ettenähtud korras jäävad se-

nised õppejõud (dots. J. Kopvillem ja dots. P. Mielberg) muudetud kohtadele edasi. Peale nende kahe õppekohta tuleb eeloleva õppeaasta kestel täita veel kolm õppekohta tehnikaosakonnas ning teoreetilise ja tehnilise füüsika professor, mis muudeti senisest teoreetilise füüsika dotsentuuri (dr. H. G. Perlitz). Mat.-loodusteaduskond asub samuti prodekaani ja abisekretäri valimisele uue osakonna jaoks.

Ühenduses tehnikaosakonna avamisega on mat.-loodusteaduskond vabaks kuulutanud järgmised õppe- toolid: 1) teoreetilise ja tehnilise füüsika professori, 2) Keemilise tehnoloogia professori; 3) ehituskonstruksioonide ja tsiviilehitiste professori; 4) tehnilise mehaanika ja raudkonstruksioonide professuuri; 5) geodeesia dotsentuuri; 6) masinate konstruksioonide ja tehnilise joonestamise dotsentuuri.

SELL'i üliõpilaselümpiaadi toimkonnad

SELL-i ÜLIÕPILASOLÜMPIAADI PATROON

Riigivanem hra K. Päts

AUPRESIDIUM

Rektor prof. J. Köpp

Linnapea kindral A. Tõnisson

Diviisi ülem kol. V. Marder

ÜLDJUHT

Eesti üliõpilaskonna esimees: A. Meil

ÜLIÕPILASOLÜMPIAADI TOIMKOND

Esimees: A. Kiima

Abi: A. Vassil

Sekretär: E. Lepik

Vastuvõtte juh.: E. Soosaar

Reklaami juh.: A. Reisner

KOHTUNIKKUDE KOGU

Peakohtunik: E. Neuman

Abi: J. Martin.

Jooksude kohtunikud: A. Luud, A. Kalamees, E. Rosenblatt, A. Kärna, kpt. Raamat, J. Schütz.

Hüpete kohtunikud: O. Viin, L. Tiitso, H. Liblik, K. Päril, Simon, A. Jakobson, E. Opmann.

Viskete kohtunikud: A. Kink, O. Ilves, A. Pals, B. Bluum, E. Korke, V. Vahtel

Lähetaja: A. Kondor

VÕISTLUSTOIMKOND

Peakorraldaja: E. Rosenblatt

Abi: E. Tikk

Sekretär: E. Martinson

Abi: A. Illi

Jooksude korraldaja: A. Luud

Hüpete korraldaja: O. Viin

Viskete korraldaja: A. Kink

Välja korraldaja: L. Tiitso

Arst: dr. Jürgens

Ajakirjanduse sekretär: R. Keres

Nende õppekohtade täitmisele asumise tähtpäevaks kinnitas Ülikooli Valitsus 8. sept. s. a. Kuni õppekohtade täitmiseni Ülikooli seaduses ettenähtud korras täidavad esimest kolme õppekohta ajutiselt senised dotsendid, kui selleks Ülikooli Nõukogu ja HSM oma nõusoleku annavad.

HAMBAPOLIKLIINIK ALGAB TEGEVUST.

HSM on kinnitanud ülikooli esitise hambapolikliiniku asutamise asjus. Hambapolikliinik algab tegevust sügissemestrist alates. Ettevalmistustööd on käimas.

ÜLIKOOLI JUURDE ÜHISTEGEVUSE ÕPPETOOL.

Eesti Ühistegeline Liit pöördus Ülikooli poole kirjaga, milles teatab, et ühistegelised keskasutised on nõus kindlustama omalt poolt kaheks aastaks tarvilikud summad selleks,

et ülikooli juures töötaks ühistegelise õppetool. Ülikooli Valitsus otsustas teadaande tänuga vastu võtta. Suvise vaheaja tõttu ei saa ülikooli nõukogu ja asjaomased teaduskonnad küsimuses seisukohta võtta, kuid küsimust püütakse selgitada ning eeltöid teha, et sügisel aegsasti saaks küsimust sisuliselt otsustamisele võtta.

IMMATRIKULATSIOON.

1. septembril lõppes sooviavalduste vastuvõtmine ülikooli astujailt. Edaspidi on võimalik vastuvõtt veel kuni 26. septembrini, palveid isiklikult rektorile esitades ühes seletusega hilinemise põhjuste kohta.

Kuni 1. sept. oli sooviavaldusi ülikooli astumiseks uutelt sisseastujailt esitatud 874, neist usutead. 24, õigust. 253, õig.-maj. 124, arstit. 98, farmaatsiaosak. 88, filosoofiatead. 84, mat.-loodust. 50, tehnikaosak. 104,

loomaarstit. 13, põllumajandust. 18, metsaosakonda 18.

Endisi üliõpilasi astus uuesti ülikooli 423.

TAANI AJALOOLASE KÜLASTUS.

Taani ajaloolane L. P. Fabricius pidas ülikoolis 17., 18. ja 19. sept. s. a. kolm loengut Danebrog'i lipu muistendi ja vanima läbikäimise üle Eesti ning Taani vahel.

HELSINGI ÜLIÕPILASKONNA STIPENDIUM.

Helsingi üliõpilaskonna stipendium on määratud stud. phil. Evald Uustalu'le (Põhjala) käesolevaks semestriks.

SELL'I OLÜMPIAAD TARTUS.

Järjekorraline SELL-i olümpiaad peetakse Tartus 22. ja 23. skp. Tamme staadionil. Võistlejaid tuleb kõigist SELL-i maist. Olümpiaad peetakse esmakordselt Tartus.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1¹/₂ krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Karl Päril. Tegevtoimetaja: Jaan Ots. Toimetuse liikmed: V. Hanson, H. Takenberg. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

M. Jänese suuräri valmisriiete eriosakond

soovitab suures valikus

daamidele viimase moe järele
sügis- ja talvemantleid,

härradele hästi passivaid
sügis- ja talvepalituid,
jopesid, ülikondi ja pükse.

**Parim materjal,
laitmatu lõige,
võistluseta hinnad**

on äri eriomadused!

M. Jänese suuräri

Tartus, Kaubahoov 9-10-11-12, tel. 5-91.

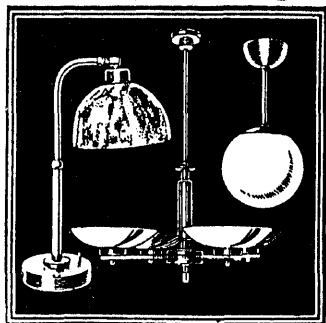
Asutatud 1899 aastal

Selle piletiga võib võita igauks

15.000 krooni

Oma töökojas valmistatud

elektriarmatuure

soovitab elektrotehnika-äri

»JÕUD & VALGUS«

TARTUS, RÜÜGLI 11 · TEL. 4-48

PAGARI-
KONDIITRI-
TÖÖSTUS JA
KOHVIK

P. POTSEP

TARTUS
ÜLIKOOLI 34
TELEFON 12-79
(RAEKOJA TAGA)

A/S. Prov. Jul. Lill Tartu

PARFÜÜM
EAU DE COLOGNE

KREEM
PUUDER

KREEM RASVATA

Soovitame kõrgeväärtuslikke iluravi
vahendeid :

Regina-kreem
rasvata

Regina-puuder

Regina-lõhnaõli

UUDIS!

Regina Eau de Cologne

A/S. PROV. JULIUS LILL

Rüütli tän. 10.

Narva tän. 6.

Alati
saadaval
maitserikkad
tordid
koogid
küpsised
kohvisaiad
pirukad jne.

*Tellimised täidetakse
kiirelt ja korralikult*

Tartus, Rüütli tän. nr. 16

Telefon 10-69

August Univer

SUUR VALIK

kuld-, hõbe-, kristall- ja alpaka-
kaupu
Schveitsi käe- ja taskukelli,
seina- ja lauakelli

Parandustööd, eriti kellade parandus
mööduka hinnaga. Täitesulepeade paran-
duste vastuvõtukoht.

KULLASEPP-MEISTER

O. HERMANN

Tartu, Alekandri 2
Asut 1815. Telef. 747

Kõige soodsam

pagari- ja kondiitrisaaduste ostu- ja
tellimisteäri on

pagari- ja kondiitriäri

ANTSOV

RÜÜTLI 12

Kõnetr. 10-48

jalanõusid

MOODSAID JA
ELEGANTSEID

ostate

K. Konseni saapakauplusest

Tartus, Riia tän. 18, telefon 12-85

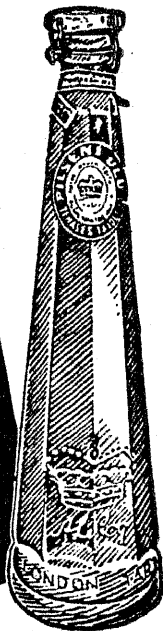
Üliõpilased!

ja kõik akadeemiline pere.

Pääle immatrikulatsiooni ja algavate õpingute kerkib üles ka majanduslike suhete päevakord. Ühest punktist saate kergesti üle, see on — jalanõude küsimus. Kõige vanem ja täielikum jalanõude kiirõõstus Tartus „JALATS“ Tähe ja Riia tän. nurgal rahuldab selle punkti täiel määral. Eriti tähtis Teile on parandus ja tallutamine, missugune töö tehakse poole tunni, ka oodates. Ootamiseks korralik ruum ja kirjanuslaud. Töö headus ja hinnad ületamatud. Asjaajamine korrektne, kohtlemine viisakas ja valmistamine soovikohaselt täpne. Parandustööd viiakse soovikorral koju.

MARKUS: töötavad ka parandusalal kutsetunnistustega kingsepad. Juhatab ja vastutab meistripaberiga omanik ise.

PUSIV
HAADUS
VÕIDAB.
SELLEPÄRAST
IGAL POOL
AINULT
LE COQ
ÕLUT!

PILSEN
DOMBRÄU
GLADIATOR
PORTER
JA MODU

ÕLLETEHAS

A./S. **A. Le Coq**

TARTUS

1934. a. kevadine toodang:

Dr. J. Luiga: Päevamured I . . .	Hind kr. 5.25	Wl. St. Reymont: Talupojad III	Hind kr. 6.25
Kunstifühing Pallas 1918—1933	" " 2.50	E. Ståhlberg: Päikese tõusu poole	" " 4.75
O. Luts: Ladina köök. Mälestused VI	" " 3.—	A. Swan: Tottisalme pärija . . .	" " 3.—
R. Roht: Punane liblikas	" " 2.—	J. Spyri: Väike Heidi II	" " 2.—
J. Jaik: Pombi ja esivanemate kuld	" " 3.75	J. Kärner: Usutaganeja	" " 2.20
Ed. Visnapuu: Loomade talu	" " 1.25	A. Taar: Kes on süüdi?	" " 1.80
		H. Raudsepp: Demobiliseeritud perekonnaisa	" " 2.75

Ilmusid sügise hooaja alguseks:

Juhan Liiv: Elu sügavusest . . .	Hind kr. 1.25	Ajakiri Noor-Eesti 1910—1911	
Johannes Semper: Prantsuse vaim	" " 3.—	komplekt	Hind kr. 10.—
		Türgi muinasjutte	" " 1.75

Ilmuvad käesolev I hooajal:

A. H. Tammsaare: Elu ja armastus. Romaan.	Jaan Vahtra: Minu noorusmaalt. Mälestused.
Ed. Hubel: Ümera jõel 1210. a. Romaan.	Gustav Suits: Noor-Kreutzwald. Essee.
O. Luts: Vaikne nurgake. Jutustus.	Ed. Visnapuu: Südame veski. Luuletused.
Jaan Kärner: Soodoma kroonika. Romaan.	H. Visnapuu: Luuletused.
Aug. Jakobson: Vallutajad. Romaan.	Joh. Schütz: Südasuvi. Luuletused.
Joh. Semper: Kiirus. Romaan.	H. Raudsepp: Roosad prillid. Komöödia.
M. Mõtslane: Kevadised vood III. Romaan.	Dr. med. Lellep: Individuaal-psühholoogia.
R. Roht: Romaan.	S. Lagerlöf: Gösta Berling. Tõlk. M. Pedajas.
" Väikesed rändurid. Lastejutud.	F. Sillanpää: Noorena uinunu. Tõlk. M. Lepik.
J. Jaik: Pombi ja siukuningas.	F. Molnár: Paal tänava poisid. Tõlk. prof. J. Mark.
" Kuutõrvajad. Noorsoojutt.	H. C. Andersen: Muinasjutud II.
" Lastejutud.	G. Šumakov: G. Suitsu luuletused venekeelses tõlkes.
Dr. J. Luiga: Päevamured II. Esseed.	

MEIE RAAMATUKAUPLUSES

RÜÜTLI TÄN. 11

on saadaval kirjutusmaterjalid ja kõik Eestis müügil olevad õpperaamatud ning ilukirjanduslikud teosed. Soodsaim ostukoht üliõpilastele!

MEIE KÕITEKODA

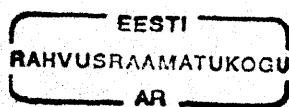
GUSTAV ADOLFI TÄN. 11

võtab vastu tellimisi igasuguste köitetööde peale (raamatukogukõited hinnaga 10—38 senti raamat), kusjuures meie kõited vaatamata odavale hinnale on tehtud kõige paremast materjalist ja on märksa pikemaajalised kui tavalised kõited.

O.-Ü. „NOOR-EESTI“ KIRJASTUS

TARTUS, GUSTAV ADOLFI TÄN. 11

Telefon 2-66. Posti jooksev arve 2232.

Hind 25 senti.